

Ο Ιησούς της Ναζαρέτ: Η προσωπικότητά του

Μελέτη του Εργαστηρίου Ψυχολογίας της Leuven του Βελγίου (Psychological Laboratory of Leuven [Belgium]): «Jesus of Nazareth: his personality». Αυτή η μελέτη δημοσιεύτηκε στα Ολλανδικά με τίτλο: *Jezus de Messias. Was het christendom een vergissing ? Antwerpen, EPO, and as: Toen God sliep schreef de mens de Bijbel. De bijbel belicht door een psycholoog. Antwerpen, Facet.*

Μετάφραση εξ Αγγλικών: Ιωάννης Νεοκλής Φιλάδελφος Μ. Ρούσσο

Σύντομος πρόλογος του μεταφραστή

Ιδού άλλη μια έκθεση, θεωρία, σενάριο, σκηνογραφία περί Ιησού του Ναζωραίου. Είναι πρωτότυπη αν και διάφορα στοιχεία της βρίσκονται και σε άλλες είτε για τον ίδιο λόγο είτε για άλλους λόγους που επισημαίνουν οι ερευνητές που τις έγραψαν (Rombert Ambelain, Γιάννης Κορδάτος, Ελβετική Σχολή της Βασιλείας, κλπ.).

Πάντως παραμένει πρωτότυπη και πολύ ενδιαφέρουσα και εξηγεί πολλά πράγματα. Αλλά και πολλά επί μέρους σημεία της να κρατήσομε αξίζει τον κόπο (νηπιακή ηλικία, θαύματα, Αποκάλυψις, περί αποκαλυπτικής φιλολογίας, κλπ.).

Ακόμα εμφανίζει τι υπέρμετρο ρόλο έπαιξε στον Χριστιανικό μύθο και ανάπτυξη του το Βιβλίο του Ενώχ που κυκλοφόρησε σε τρεις ή τέσσερις παραλλαγές (Αιθιοπικός, Ιουδαϊκός, Ασσυριακός, κλπ.) από το 100 π. Χ.. Καταλαβαίνει λοιπόν κανείς γιατί στον Χριστιανισμό απαγόρευσαν προχριστιανικά και μεταχριστιανικά βιβλία όπως: Τα Βιβλία του Ενώχ με τον Υιόν του Ανθρώπου και τις ιδιότητές του, Διαθήκη του Σολομώντος (Σολομωνική) με την ίδια δαιμονολογία όπως και η Καινή, διάφορα Απόκρυφα Ευαγγέλια (Ιακώβου, Θωμά, κλπ.) που θα χάλαγαν έτι περισσότερο την σούπα, και πολλά άλλα αυτών των τύπων, όχι μόνο στον Κανόνα της Βίβλου αλλά και στο αναγνωστικό κοινό. Τουλάχιστον η μισή Καινή Διαθήκη ευρίσκεται μέσα σε

προχριστιανικά βιβλία και Εβραϊκές παραδόσεις, ήδη 100 χρόνια προ Χριστού. Μετά ταύτα η υπόλοιπη θα ήταν ένα άνευ λόγου υπάρξεως παραμυθάκι.

Η παρούσα εργασία δεν άπτεται όλων των ερωτημάτων που έχει δημιουργήσει η *Βίβλος* και ο Χριστιανισμός με τις αμέτρητες αιρέσεις, προσαρμογές, επαναπροσδιορισμούς, βία, νοθεία, υποκλοπές, στοιχεία άλλων θρησκειών, γνωστικιστικά και ζωροαστρικά στοιχεία που περιέχει, την ανόητη και αλλοπρόσαλλη θεολογία του, κλπ. Ο σκοπός της ήταν η προσωπικότητα του ιδρυτού και όχι αυτά. Παραμένει πρωτότυπη και πειστική διότι βασίζεται στην επιστημονική ψυχοπαθολογική έρευνα και στις ασθένειες με τα συμπτώματα που αυτή καταγράφει και εξετάζει.

Περίληψη

Αυτή η ψυχοπαθολογική μελέτη των *Ευαγγελίων* κατέληξε σε μια επαναστατική άποψη επί της προσωπικότητας τού Ιησού και της ζωής του, των πηγών της πνευματικότητας και των ιδεών του. Η υπόθεση της παραφρενίας ήταν ικανή να εξηγήσει έναν αριθμό συμβάντων τα οποία αλλιώς παρέμεναν ανεξήγητα. Μήπως ο Ιησούς επέζησε της σταυρώσεως; Είναι η *Αποκάλυψις* το πρώτο Χριστιανικό έγγραφο, πρωιμότερο και από τις Επιστολές του Παύλου; Ήταν η Ανάστασις μύθος; Αυτές οι ερωτήσεις βρίσκουν μια απάντηση σ' αυτή την μελέτη.

Εισαγωγή

Για περίπου 2000 χρόνια το μύθευμα του Ιησού λέγεται στις γενεές των ανθρώπων με τους όρους και τις λέξεις εκείνες που είναι γραμμένες μέσα στα *Ευαγγέλια*. Από την αρχή όμως, το μύθευμα και ειδικά η προσωπικότητα του Ιησού ήταν θέμα συζητήσεως, πρώτα από φιλοσόφους και θεολόγους μετά από απολογητές και αργότερα από έναν μεγάλο αριθμό επιστημόνων. Παρά ταύτα η προσωπικότητα του Ιησού παρέμενε σχεδόν πλήρως ένα μυστήριο.

Γύρω στα 1910 τρεις σπουδαίοι ψυχίατροι: Ο Ch. Binet-Sangle, ο G.L.De Loosten (G. Lomer) και ο W. Hirsch συνεπέραναν κατόπιν εξονυχιστικής εξετάσεως των κειμένων, ότι ο Ιησούς ήταν διανοητικώς άρρωστος και υπέφερε από παράνοια. Αυτούς επέκρινε ο A. Schweitzer ο οποίος ισχυρίστηκε ότι από ιστορικής απόψεως τα περισσότερα κείμενα ήταν ή εν αμφιβόλω ή στα σίγουρα μη ιστορικά, π.χ., πολλά χωρία από το *Ευαγγέλιο του Ιωάννου*, από δε ιατρικής απόψεως τα προβαλλόμενα ως συμπτώματα παρανοίας ή άλλης διανοητικής ασθένειας κατανοήθηκαν εσφαλμένως.

Τρεις αντιρρήσεις εφάινοντο ουσιώδεις: Πρώτη: Δεν υπάρχει καμία βεβαιότητα για την ιστορική αλήθεια των κειμένων. Δευτέρα: Αυτό που σε μας φαίνεται πιθανό σύμπτωμα ήταν δυνατόν να είναι φυσιολογικό γνώρισμα, και πολιτισμικό χαρακτηριστικό σε 'κείνον τον πολιτισμό. Τρίτη: Δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για να βασίσουμε επ' αυτών μια ασφαλή κρίση.

Από τον καιρό εκείνον η αντιπαράθεση φαινόταν τελειωμένη. Μόνο ο W. Lange-Eichbaum στο βιβλίο του: *Genie, Irrsin und Ruhm* (München, 1956) θυμήθηκε ότι κάτι τέτοια προβλήματα υπήρχαν κάποτε. Αλλιώς πια κανένας δεν φαινόταν που να τον ενδιαφέρουν αυτά τα ερωτήματα.

Η μέθοδος

Η μελέτη μας εκπορεύεται από τον ακόλουθο συλλογισμό. Εάν οι αυτόπτες μάρτυρες περιγράφουν σε ένα κείμενο επακριβώς (και συμφώνως προς την σύγχρονη ψυχοπαθολογία) έναν αριθμό στοιχείων (συμπτωμάτων) και εάν αυτά τα συμπτώματα έχουν αλληλουχία και ημπορούν να ταυτιστούν με ένα γνωστό σύνδρομο, καθ' ον χρόνο αυτοί οι μάρτυρες αγνοούν τελείως την ψυχοπαθολογία και επί πλέον προτίθενται να αποδείξουν μια πολύ διαφορετική ερμηνεία των συμβάντων (έστω λανθασμένη ερμηνεία), δεν μπορεί να υπάρχει καμία αμφιβολία για την αυθεντικότητα των περιγραφομένων συμβάντων.

Η απόφαση συνεπώς για την ιστορικότητα των συμβάντων δεν θα εξαρτάται πλέον από απλά φιλολογικά κριτήρια, αλλά και από τα ψυχοπαθολογικά. Ο Schweitzer εσφαλμένως υποθέτει ότι τα φιλολογικά κριτήρια είναι τα μόνα που μπορούν να αποφασίσουν για την ιστορικότητα. Στην πραγματικότητα, ο ψυχοπαθολογικός έλεγχος είναι πιο αποδοτικός και ασφαλής. Έτσι η πρώτη αντίρρηση του Schweitzer εξαλείφεται.

Η δευτέρα αντίρρηση του Schweitzer, ότι τα συμπτώματα μπορούν να κατανοηθούν εσφαλμένως ως πολιτισμικά συμπτώματα, είναι τουλάχιστον επιπόλαια. Είναι σαφές ότι η αληθινή παθολογική φύση των παρατηρουμένων συμπτωμάτων είναι ανεξάρτητη πολιτισμού, παρ' όλον ότι μπορεί να χρωματιστούν από το πολιτισμικό υπόβαθρο. Απροσάρμοστη και παράξενη συμπεριφορά καθώς παρατηρείται από εξωτερικούς παρατηρητές, επί τη βάσει αυτού του γεγονότος αντιτίθεται στο ίδιο το πολιτισμικό υπόβαθρο των παρατηρητών, αλλά εάν αυτό το υπόβαθρο είναι ταυτόσημο με το υπόβαθρο του υποκειμένου τότε πλέον δεν υπάρχει καμία πολιτισμική παρέμβαση. Διά τούτο είναι σημαντικό το να μελετηθεί η αντίδραση του ιδίου πολιτισμικού

περιβάλλοντος του υποκειμένου. Όμως ο παθολογικός χαρακτήρας της παρατηρουμένης συμπεριφοράς είναι στις πιο πολλές περιπτώσεις ένα χαρακτηριστικό πέραν πολιτισμού.

Η παράλογη αυτιστική συμπεριφορά, π. χ., ποτέ δεν θεωρείται φυσιολογική σε κανένα πολιτισμό. Το περιεχόμενο μιας αυταπάτης μπορεί να είναι αποκλειστικά ο καθρέπτης του πολιτισμικού υποβάθρου του υποκειμένου, αλλά το παραφούσκωμα του Εγώ δεν περιορίζεται απ' αυτόν τον πολιτισμό. Ακόμα και όταν ένας αριθμός χαρακτηριστικών της συμπεριφοράς του υποκειμένου φαντάζουν κατά μάλλον ή ήττον φυσιολογικά, δύνανται να μετατραπούν σε συμπτώματα εάν συμπληρώνουν με λογική αλληλουχία την εικόνα και δομή ενός γνωστού συνδρόμου. Έτσι η δευτέρα αντίρρηση του Schweitzer αποδεικνύεται να μην έχει σχέση με το ζήτημα. Εάν αντιτείνει ότι από τα *Ευαγγέλια* δεν μπορούμε να ανακαλύψουμε αρκετά συμπτώματα για να βασίσουμε σ' αυτά μια ισχύουσα διάγνωση, -για τον Ιησού πιθανώς η παραίσθηση κατά την βάπτισή στον Ιορδάνη και η αυτογνωσία του σύμφωνα με τον ίδιο τον Schweitzer (*Die psychiatrische Beurteilung Jesu*. Tübingen, 1913, σελίδα 44) μπορεί να συζητηθεί διεξοδικώς, αλλά δεν επαρκούν, -ξεχνά ακριβώς ότι μια κατάσταση παραισθήσεως και μια παθολογική αυταπάτη του Εγώ είναι αποφασιστικά και επαρκή συμπτώματα, και ότι βεβαίως, εάν μπορούν να προσδιορισθούν ως ένα γνωστό σύνδρομο, επί πλέον συνοδεύονται και από έναν αριθμό συστηματικών και τυπικών χαρακτηριστικών συμπεριφοράς.

Οι περισσότερες αντιρρήσεις εναντίον της ψυχοπαθολογικής αναλύσεως της *Βίβλου* είναι αντιρρήσεις εκ των προτέρων. Π. χ. αντιπροτείνεται ότι τα συμπτώματα δεν μπορούν να αναγνωριστούν μετά από 2000 χρόνια και πλέον, ότι αυτό αποτελεί άτοπη επαγωγή, κλπ. Αλλά τέτοια συμπεράσματα εντέλει και οφείλουν μόνον συνετώς να διατυπώνονται εκ των υστέρων κατόπιν πρέπουσας εξετάσεως κάθε περιπτώσεως. Μερικές περιπτώσεις ενδέχεται να είναι πιο ευνοϊκές από άλλες. Ως γενικό συμπέρασμα αυτές οι αντιρρήσεις είναι με βεβαιότητα αναληθείς. Ένα καλό παράδειγμα είναι το παραμύθι του παιδιού κατεχομένου από πνεύμα άλαλο στο *Ευαγγέλιο του Μάρκου*, 9: 14-29.

Ο Υιός ο έχων πνεύμα άλαλον

Στο *Ευαγγέλιο του Μάρκου* (9: 14-29) περιγράφεται ένα παιδάκι που το κατείχε ο διάβολος. Τα χαρακτηριστικά που υπάρχουν στο κείμενο, είναι όλα λογικώς συνδεδεμένα με το σύνδρομο της επιληψίας και ιδιαιτέρως με αυτήν του βρεφικού τύπου: μόλυνση των αυτιών κατά την γέννηση με φλεγμονώδεις περιπλοκές, που δημιούργησε θρομβοφλεβίτιδα στον εγκέφαλο με συνέπειες επιληπτικών κρίσεων

με κώφωση και αλαλία. Στο κείμενο του Μάρκου όλα τα συμπτώματα είναι επακριβώς περιγραφόμενα: Το παιδάκι είναι άλαλο, πέφτει στο νερό και στη φωτιά (απώλεια συνειδήσεως), αφήνει κραυγή και σπαράζει, βγάζει αφρούς από το στόμα, γίνεται σαν πεθαμένο και μετά από ολίγον χρόνο «θεραπεύεται».

Πριν 2000 χρόνια κανένας δεν ε γνώριζε την πραγματική φύση της επιληψίας και τα τυπικά της γνωρίσματα στα μικρά παιδιά. (Ο Ιπποκράτης περιέγραψε την επιληψία ως αρρώστια, αλλά μπορούμε να θεωρήσουμε ότι αυτό κατά μέγα μέρος ήταν άγνωστο στην Ιουδαία.) Εάν ένα αυτόπτης μάρτυς περιγράφει με τόση ακρίβεια τα φαινόμενα μιας επιληπτικής κρίσεως ενός παιδιού με όλες τις συμπαρομαρτούσες περιστάσεις, αυτό το γεγονός έχει πρώτο βάρος σε σχέση με όλα τα φιλολογικά επιχειρήματα και αποδεικνύει αυθεντικότητα και ιστορικότητα. Εάν επί πλέον ο μάρτυρας αναφέρει όλα αυτά τα γνωρίσματα για να αποδείξει την εσφαλμένη άποψή του διά τα γεγονότα, καθίσταται σαφές ότι η μαρτυρία του είναι πέραν κάθε υποψίας. Εάν κάτι εξαρτάται από τον πολιτισμικό περίγυρο, είναι η εσφαλμένη ερμηνεία, στην προκειμένη περίπτωση, ότι ο διάβολος προξενεί τις επιληπτικές κρίσεις.

Απ' αυτό το παράδειγμα μια μέθοδος μπορεί να παραχθεί, η οποία δεν είναι πλέον υποκείμενη στις αντιρρήσεις του Schweitzer: Η αναζήτηση εντός των κειμένων συγκεκριμένων συμπτωμάτων πρέπει να προηγείται από κάθε άλλη θεώρηση. Εάν ένα πολύ γνωστό σύνδρομο μπορεί να πιστοποιηθεί, και εάν όλα τα άλλα στοιχεία είναι σε λογική συνάφεια με το σύνδρομο, και τελικώς το γεγονός ότι ο μάρτυρας δεν γνωρίζει την επιστημονική σημασία των στοιχείων που αναφέρει, αυτό θα θεωρείται ως καθοριστικό. Εκ τούτων αυτός ο ψυχοπαθολογικός έλεγχος των παλαιών κειμένων δύναται να αποφασίσει για τις ερωτήσεις περί της ιστορικότητας των συμβάντων σχεδόν με βεβαιότητα. Εάν αυτή η μέθοδος εφαρμοστεί στα *Ευαγγέλια*, είναι δυνατόν να ξεκαθαρίσει τις ερωτήσεις για την προσωπικότητα του Ιησού. Εάν αυτά τα κείμενα ομοφώνως αναφέρουν ορισμένα συμπτώματα και εάν αυτά τα συμπτώματα είναι δομημένα με τέτοιο ειρμό που να αποδίδουν ένα πολύ γνωστό σύνδρομο, και παρά τις αντίθετες προθέσεις των συγγραφέων, δεν μπορεί πλέον να αρνηθεί κανείς ότι το παρατηρηθέν σύνδρομο είναι ελεύθερο και ανεξάρτητο από τον πολιτισμικό περίγυρο, και όλες οι συγγραφικές και φιλολογικές κριτικές οφείλουν να υποκύψουν σ' αυτό το γεγονός.

[Μερικές μέθοδοι δικαστικής πραγματογνωμοσύνης μπορούν ακολούθως να εφαρμοστούν, όπως τα κριτήρια του U. Undeutsch (Court-room evaluation of eyewitness testimony. *Internat. Rev. Applied Psychology*, 33/1, 1984,

σελίδες 51-67) διά να αποφασίσουν περί της αληθείας μιας μαρτυρίας συμφώνως προς εσωτερικά κριτήρια.]

Ως μία συνέπεια αυτής της μεθοδολογικής λύσεως μερικά προηγούμενα φιλολογικά συμπεράσματα πρέπει να επανεξετασθούν. Μπορεί να δειχθεί ότι ένας αριθμός υποθέσεων περί Ιησού σκοπό είχαν να λύσουν τα ακατανόητα κείμενα εκ των *Ευαγγελίων* και της *Αποκαλύψεως*. Εάν κανείς διαβάσει π. χ. (P. Benoit & M.E. Boismard, *Synopse des quatre evangiles*, II, Paris, 1972) ότι στην ιστοριούλα του επιληπτικού παιδιού αναφέρονται δύο διάβολοι: ο ένας της αλαλίας και ο άλλος της επιληψίας, και εκ τούτου υποψιάζεται κανείς ότι δύο διαφορετικές αφηγήσεις ενώθηκαν σε μία, καθίσταται σαφές ότι αυτή η ερμηνεία είναι αποτέλεσμα της αγνοίας του συνδρόμου της βρεφικής επιληψίας.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η συνήθης ερμηνεία του δαιμονιζομένου των Γεργεσηνών (ή Γερασηνών ή Γαδαρηνών, αναλόγως την έκδοση της *Καινής*, *Μάρκος* 5: 1-20), ο οποίος ονόμαζε τον εαυτόν του Λεγεώνα διαβόλων και ηθέλησε να φύγουν και να εισέλθουν σ' ένα κοπάδι χοίρων. Πολλοί φιλόλογοι διαβλέπουν αυτή την ιστοριούλα σαν μία συρραφή δύο ή τριών άλλων, αναμεμιγμένων με λαογραφικά στοιχεία (βλέπε: Van Iersel, etc.). Η ψυχοπαθολογική εξέταση αυτού του κειμένου αποκαλύπτει μια εντελώς διαφορετική εικόνα: Ο δαιμονιζόμενος των Γεργεσηνών δεικνύει όλα τα συμπτώματα σχιζοφρενείας με κατατονική παρόξυνση. Η αφήγηση είναι πολύ πραγματιστική, και περιλαμβάνει την αυταπάτη ότι διακατέχεται από μια λεγεώνα διαβόλων. Το κείμενο του Μάρκου είναι μάλλον επακριβές. Ο άνθρωπος υποφέρει από μια μεγαλειώδη αυταπάτη: Είχε αναστάτωση κυρίως την νύχτα, γυμνός και φωνασκών, κατοικούσε ανάμεσα στα μνήματα και έκοβε το σώμα του με λίθους. Κανείς δεν μπορούσε να τον καταβάλει, έσπαζε όλες τις αλυσίδες. Δεν είναι καθόλου παράξενο ότι ένας τέτοιος σεληνιακός καταδιώκει με κραυγές ένα κοπάδι χοίρων, που μπορούν να παρευρίσκονται συμπτωματικά στα βραχώδη μέρη. Όλα αυτά τα στοιχεία επιβεβαιώνουν την διάγνωση της σχιζοφρενείας. Ούτω δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία για την ιστορικότητα των συμβάντων. Υπάρχει μόνο μια αφήγηση, κανένα λαογραφικό στοιχείο, τίποτα πέραν μιάς μάλλον επακριβούς αναφοράς μιας πραγματικής συναντήσεως του Ιησού με τον σχιζοφρενή ασθενή, γραμμένη με σκοπό να δείξει το ότι ο Ιησούς διέθετε δύναμη υπεράνω των διαβόλων. Ο μάρτυς προτίθετο να αποδείξει μια πολύ διαφορετική θέση από ότι στην πραγματικότητα κατάφερε. Πράγματι, στα δύο παραδείγματά μας, του επιληπτικού παιδιού και του σχιζοφρενή των Γεργεσηνών, ο Μάρκος έχει αποδείξει ότι ο Ιησούς δεν είχε καμία

δύναμη επί των διαβόλων διότι απλούστατα δεν υπήρχαν διάβολοι, αλλά νόμισε ότι υπήρχαν και ότι ο Ιησούς είχε τέτοιες ειδικές δυνάμεις.

Απ' αυτά τα δύο παραδείγματα γίνεται σαφές πως η ψυχοπαθολογική εξέταση αυτών των κειμένων είναι ικανή να τα εξηγήσει και να δείξει ευθέως την ιστορική αλήθεια.

Περί των φωνών που άκουγε ο Ιησούς

Στην Βίβλο πολυάριθμα κείμενα αναφέρουν το άκουσμα φωνών, ιδιαιτέρως δε της φωνής του Θεού. Τρέχουσες εξηγήσεις (Kittel, Theologisches Woerterbuch des Neuen Testaments, s. v. "Phone") αναπαράγουν αυτά τα κείμενα ως μεταφορές: ακούγοντας την φωνή του Θεού είναι απλώς μια έκφραση για μια κλήση υπό του Θεού. Παρά τούτα στην ψυχοπαθολογία «το να ακούς μια φωνή» είναι μια τρέχουσα έκφραση για μια ακουστική (κατά την αίσθηση) ψευδαίσθηση. Συχνά ταυτίζουν την φωνή που ακούστηκε με την φωνή του Θεού. Ούτως το ερώτημα είναι, αν οι φωνές που ακούστηκαν από τον Ιησού (βάπτισμα, έρημος, Θαβώρ) ήταν ψευδαισθήσεις, όπως ακόμα και ο ίδιος ο Schweitzer προτείνει.

Οι αφηγήσεις της βαπτίσεως του Ιησού δεικνύουν μια εξέλιξη των κειμένων: καθώς ο Μάρκος λέγει ότι ο Ιησούς είδε τους ουρανοί σχιζομένους, ο Ματθαίος λέγει ότι ανεώχθησαν οι ουρανοί και ο Ιησούς είδε το Πνεύμα του Θεού σαν περιστέρι... ο Λουκάς υπερτονίζει την φυσική εμφάνιση ενός περιστεριού και εξαλείφει κάθε υπόνοια οράματος, ο δε Ιωάννης προσθέτει την μαρτυρία του Ιωάννου του Βαπτιστού, ο οποίος (Βαπτιστής) μάλιστα είδε ένα πνεύμα... Η εξελικτική πορεία των κειμένων εμφανίζεται να σκοπεύει στην αλλαγή ενός υποκειμενικού οράματος σε ένα αντικειμενικό συμβάν. Φυσικά ο Μάρκος παρέχει πάντοτε την πιο γνήσια εκδοχή: Ο Ιησούς είδε του ουρανοί να σχίζονται, είδε ένα πουλί, άκουσε μια φωνή. Αυτά αποτελούν την ένδειξη, εάν κανείς θεωρήσει την πλήρη αφήγηση της βαπτίσεως του Ιησού και της παραμονής του στην έρημο. Η ψυχοπαθολογική εξιχνίαση ανακαλύπτει στον Μάρκο, Λουκά και Ματθαίο, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι ο Λουκάς διασκεύασε ιδιαιτέρως το αρχικό κείμενο, έναν αριθμό πολύ γνωστών συμπτωμάτων μιας παραισθητικής καταστάσεως: ακούγοντας τις φωνές του Θεού και του διαβόλου, βλέποντας άγρια θηρία (παραίσθηση τύπου zoopsie), έχοντας την εντύπωση ότι πετάει, (vestibular παραίσθηση, παραίσθηση ιλίγγου), έχοντας οράσεις ολοκλήρου του κόσμου, υποφέροντας από ανορεξία (νηστεύοντας). Υπ' αυτό το φως η όραση κατά την βάπτισμα επίσης αποτελεί βεβαίως άλλη μια κατάδειξη της παραισθητικής καταστάσεως: μια καλά επικεντρωμένη (ουρανία) όραση, βλέποντας ένα φως

(ανεωχθέντες οι ουρανοί), ένα πτηνό, το άκουσμα μιας φωνής, η οποία μετέδιδε ένα μεγαλομανές γεννητικό μήνυμα (είσαι ο αγαπητός μου υιός), μια φωνή που ομιλεί στο δεύτερο πρόσωπο όπως οι παραισθητικές φωνές συχνά κάνουν.

Ολόκληρη η εικόνα βρίσκεται σε απόλυτο ειρμό με την θεώρηση των ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων: Στο κείμενο βρίσκει κανείς μια σωστή περιγραφή μιας παραισθητικής ψευδαισθητικής καταστάσεως. Επί πλέον το *Ευαγγέλιο* αναφέρει και άλλες περιστάσεις, οι οποίες συνδέονται με αυτή την παθολογία:

1^ο) Η προβληματική καταγωγή του Ιησού: ήταν παιδί αγνώστου πατρός. Συμφώνως προς την Ιουδαϊκή παράδοση η Μαρία ήταν μία εκδιδομένη γυναίκα και ο πατέρας του Ιησού ήταν ο Πάνθηρας, ένας Ρωμαίος στρατιώτης. Συμφώνως προς την Χριστιανική παράδοση, δεν υπήρχε ανθρώπινος πατέρας, ο Ιησούς συνελήφθη απ' ευθείας ως ο Υιός του Θεού. Συμφώνως προς ολιγότερον μυστικιστικές διατυπώσεις αυτός ήταν απλώς ο υιός του Ιωσήφ, του ανδρός της Μαρίας. Εξετάζοντας τις μαρτυρίες τίποτα απ' αυτά δεν είναι πολύ πιθανό.

Η πρώτη εκδοχή δεν επιβεβαιώθηκε ποτέ και είναι τόσο πεζή, ώστε με πολλή δυσκολία θα μας δημιουργούσε προβλήματα. Πόσα κορίτσια στην Ιερουσαλήμ είχαν σεξουαλικές επαφές με Ρωμαίους στρατιώτες; Αλλά πως αυτό θα μπορούσε να είχε αποκρυφτεί από τον Ιωσήφ; Η δεύτερα εκδοχή είναι καθαρά μυθική, με σκοπό να αποκρύψει την αλήθεια και την φαντάστηκαν για να δείξουν στην πρωτόγονη εκκλησία ότι ο Ιησούς γεννήθηκε ως ο μελλοντικός Μεσσίας. Η Τρίτη εκδοχή είναι επίσης απίθανη: οι μαρτυρίες που αφορούν τα γεγονότα κατά την σύλληψη είναι πολύ επακριβείς. Διατί τότε να φαντασθούνε έναν άγγελο, τους δισταγμούς του Ιωσήφ, την επίσκεψη και την παραμονή στην Ελισάβετ (αποκρύπτοντας στην κανονική γειτονιά ότι η Μαρία ήταν έγκυος). Το γεγονός είναι ότι η Μαρία συμφώνως προς το *Πρωτευαγγέλιον του Ιακώβου* αρνήθηκε απολύτως ότι είχε γεννητική επαφή με κάποιον. Το κατακράτησε ως μυστικό. Ακόμα και από τον Ιησού. Δι' όλα αυτά ο Ιησούς ήταν παιδί που γεννήθηκε από κάποιον αμφίβολο πατέρα. Σύμφωνα με την κανονική ψυχολογία ο πατριός του ουδέποτε τον εδέχθη ως πραγματικό γιο του. Ο Ιησούς παρέμεινε με ένα επώδυνο πρόβλημα: Ποιος είναι ο πατέρας μου; Πως μπορώ να τον βρω. Πως μπορώ να επικοινωνήσω μαζί του; Η μάνα του τού είπε ότι ο Θεός απ' ευθείας τον γέννησε.

Στο ψάξιμο για να βρει την ταυτότητά του είχε μόνο τις υποδείξεις της μάνας του για να ψάξει μέσα στην *Βίβλο*. Το πρόβλημα είναι ένα γεννητικό τοιούτο και πολύ γνωστό γι' αυτό το σύνδρομο: η γεννητική αυταπάτη είναι κοινή. Πολλοί

άρρωστοι είναι πεπεισμένοι ότι οι πατέρες των δεν είναι οι φυσικοί των πατέρες. Νομίζουν ή προσποιούνται ότι είναι γιοί ή κόρες βασιλέων, πριγκίπων ή άλλων φημισμένων προσώπων.

2°) Ο πρόδρομος της κρίσεως αναφέρεται στο *Ευαγγέλιο*. Ο δωδεκαετής Ιησούς παραμένει στον Ναό και απευθύνει ερωτήσεις προς τους γραμματείς (φυσικά περί του Υιού του Θεού), υποδεικνύοντας την ήδη ισχυρή εμμονή του σ' αυτό το πρόβλημα. Η απάντηση προς την μητέρα του, ψυχρή σαν πάγος, επισημαίνει: πως είναι δυνατόν να αγνοείς ότι θα έπρεπε να ευρίσκομαι στον οίκον του Πατρός μου; Αυτή η απάντηση αποκαλύπτει πολύ καθαρά την επανάσταση ενός ευφυούς αγοριού και την θεμελιώδη αβεβαιότητά του. Ήταν δυνατόν να είναι πραγματικά και απ' ευθείας ο Υιός του Θεού; Κατ' αυτή την στιγμή χρειάζεται καθαρές εξηγήσεις, παρ' όλον ότι ακόμα υπάρχει αμφιβολία, και η αυταπάτη αυξάνεται.

3°) Η συγκίνηση κατά την βάπτισμα. Είναι κοινό στοιχείο το ότι η έξαρση μιας κρίσεως συμβαίνει εν μέσω συναισθηματικής ταραχής. Όλοι οι μάρτυρες αναφέρουν μια συζήτηση περί της Βαπτίσεως ανάμεσα στον Ιωάννη Βαπτιστή και τον Ιησού. Σύμφωνα με το *Ευαγγέλιο των Εβραίων*, μέσα στο οποίο ένα απόσπασμα αναφέρει μια άλλη εκδοχή της συζητήσεως: Ο Ιησούς αρνήθηκε να βαπτιστεί, ενώ οι οικογένεια του τον παρακινούσε, ώστε τελικά να υποχωρήσει. Αυτή η τελευταία εκδοχή είναι η πιο πιθανή: Για ποιον λόγο να ήθελε ο Ιησούς να βαπτιστεί; Δεν αισθανόταν ότι είχε ποτέ αμαρτήσει. Πως θα μπορούσε ο Υιός του Θεού να είναι αμαρτωλός; Ο Ιησούς ήταν εκνευρισμένος όταν προσήλθε στο βάπτισμα, σύμφωνα και με τις δύο εκδοχές.

4°) Η τελική ταυτοποίηση με τον Υιόν του Ανθρώπου (Ενώχ και Δανιήλ) και τον Υπηρέτη του Γιαχβέχ (Ησαΐας).

Είναι επίσης κοινό στοιχείο αυτού του συνδρόμου ότι η αυταπάτη εξελίσσεται συμφώνως προς μίαν λογική διαδικασία: από τον Υιόν του Θεού στον Υιόν του Ανθρώπου, στον Υπηρέτη του Γιαχβέχ και στον Βασιλέα του Ισραήλ (Μεσσία). Η ολοκλήρωση όλων αυτών των στοιχείων είναι αποτέλεσμα χαλαρότητας, όμως και παρά ταύτα είναι μια σχεδόν λογική διαδικασία σκέψεως. Για έναν κανονικό νου η έννοια του Υιού του Θεού είναι ξεχωρισμένη από αυτήν του Υιού του Ανθρώπου και του Υπηρέτου (δούλου) του Γιαχβέχ, ή του βασιλέως των Ιουδαίων. Για τον ακανόνιστο νου το βασικό στοιχείο ή η αυταπάτη τού να έχεις γεννηθεί από τον ίδιο τον Θεό και επομένως να είσαι ο Υιός του Θεού, συνεπάγεται ότι αυτό πρέπει

να έχει πραγματοποιηθεί κάπως και κάποτε. Ο Υιός του Ανθρώπου είναι επίσης ένας υιός και λαμβάνει δύναμη και φανταστικές ιδιότητες από τον Θεό απ' ευθείας, και επομένως μπορεί να είναι μόνο Υιός Θεού, αυτός ο οποίος λαμβάνει τέτοια δύναμη. Το χαλαρό συμπέρασμα είναι προφανές: Ο Ιησούς είναι προσέτι ο Υιός του Ανθρώπου (αν και ο Ενώχ επίσης πριν απ' αυτόν εξαγγέλλει τον εαυτόν του ως Υιόν του Ανθρώπου). Τέτοιο χαλαρό και ούτε λίγο ούτε πολύ παράλογο σκεπτικό τροφοδοτεί την εξέλιξη της συστημικής αυταπάτης. Ουδείς μπορεί να αρνηθεί ότι, είναι αδύνατον να δώσει μια παραδεκτή εξήγηση για όλα αυτά τα υπερβολικά χαρακτηριστικά στοιχεία έξω από τον παθολογικό τομέα, διότι όλα τα χαρακτηριστικά στοιχεία που αναφέρθησαν είναι πολύ κοινά σε παραισθητικές κρίσεις. Θα ήταν πολύ αφελές να αποδώσει το καθένα απ' αυτά σε μια ειδική υπερφυσική επέμβαση του Θεού. Η σύγχρονη θεολογία (π. χ. E. Schillebeeckx) αποδίδει αυτές τις ιστοριούλες στην φαντασίωση της πρωτόγονης Εκκλησίας, η οποία θέλησε να δοξάσει τον Ιησού. Αλλά τότε, γιατί η Εκκλησία να εφεύρει έναν μεγάλο αριθμό παραμυθιών, τα οποία δεν προξενούν τίποτα άλλο παρά δυσκολίες; Π. χ. γιατί έπρεπε ο Υιός του Θεού να βαπτιστεί; Γιατί να πειραχθεί από τον διάβολο, και ειδικά με τόσο υπερβολικά δελεαστικούς πειρασμούς; Γιατί έπρεπε να νηστέψει μια περίοδο 40 ημερών; Γιατί να βλέπει άγρια θηρία; Είναι εντελώς αδιανόητο η πρωτόγονη εκκλησία να εφηύρε τέτοιες παράξενες ιστοριούλες για την δοξολογία του Ιησού. Αντιθέτως, η πρωτόγονη εκκλησία προσπάθησε να ερμηνεύσει και να διασκευάσει την πρωτόγονη μυθολογία διά να καταδείξει την θεϊκή προέλευση αυτών των συμβάντων· αλλά ήταν και επαρκώς αδαής έτσι ώστε να μην μπορέσει να καμουφλάρει το παθολογικό υπόβαθρο των συμβάντων που αυτή διέδιδε.

Η παθολογική ερμηνεία της Βαπτίσεως του Ιησού επιβεβαιώνεται και από την παρουσία μιας άλλης εσφαλμένως κατανοηθείσας ιστοριούλας: της Μεταμορφώσεως στο όρος Θαβώρ. Οι Θεολόγοι ερωτούν διατί το *Ευαγγέλιο* αναφέρει μια αποθέωση του Ιησού πριν από την Ανάστασή του.

Αυτό εμφανίζεται ως παράλογο. Αλλ' όμως, εάν κάποιος παραδέχεται την ψυχοπαθολογική ερμηνεία της αφηγήσεως της Βαπτίσεως, δεν υπάρχει κανένα μυστήριο με την μεταμόρφωσή του. Τότε καθίσταται σαφές ότι ο Ιησούς είχε άλλη μια παραισθητική κρίση. Στην μαρτυρία του Μάρκου (9: 2-10) υπάρχει μια αντίφαση: καθώς ισχυρίζεται ότι ο Ηλίας και ο Μωυσής εμφανίστηκαν, μόνον ο Ιησούς περιγράφεται και τελικά (στίχος 8) λέγεται ότι οι απόστολοι δεν είδαν πλέον τίποτα εκτός του Ιησού. Φυσικά οι αποκοιμηθέντες απόστολοι ξύπνησαν

όταν άκουσαν τον Ιησού να ομιλεί με τις φωνές που άκουγε· ήταν ωχρός και σε εκστατική κατάσταση. Οι απόστολοι δεν ήξεραν τι να του πούνε. Η αφήγηση τελειώνει σαν ένα υπνωτικό διάλειμμα: ψάχνουν μπας και ακούσουν ή δούνε κάτι, δεν είδα τίποτα παρά τον Ιησού μόνο του.

Αυτή η ερμηνεία διαβεβαιώνεται και από τρίτη κρίση, η οποία μεταφέρεται μόνο από τον Ιωάννη (12: 28). Ο Ιησούς καθήμενος επάνω σε μια γαϊδούρα έκανε την βασιλική είσοδο του στην Ιερουσαλήμ. Άκουσε την φωνή του Πατρός του λέγουσα: «και εδόξασα και πάλι θα δοξάσω το Όνομά μου.» Υπάρχουν δύο μόνο δυνατές ερμηνείες για αυτά τα κείμενα: είτε είναι αληθινές ιστορικές αναφορές για παθολογικά συμπτώματα και με μια ερμηνεία που οφείλεται στην Πίστη της πρωτόγονης Εκκλησίας, είτε αυτά τα κείμενα είναι μυθικές ιστοριούλες, που εφευρέθηκαν από την πρωτόγονη Εκκλησία χωρίς καμία ιστορική βάση. Η δεύτερα ερμηνεία έχει καταστεί κοινή στις βιβλικές μελέτες ως αποτέλεσμα του δόγματος του Bultmann, το οποίο επιμένει στον μυθολογικό χαρακτήρα του *Ευαγγελίου* και στην αναγκαιότητα της απομυθοποίησως για να ανακαλύψουμε το αληθινό μήνυμά του. Αυτή η δεύτερα ερμηνεία ούτε καν λαμβάνει υπ' όψη το θεμελιώδες πρόβλημα: ποιος ήταν ο Ιησούς πραγματικά, όχι μυθολογικά. Η πρώτη ερμηνεία μένει ως η μόνη η οποία είναι ικανή να ανακαλύψει την αληθινή προσωπικότητα του ιστορικού Ιησού, διότι απορρέει από μια μέθοδο επιστημονικού ελέγχου του κειμένου.

Κεφάλαιο 1: Το Ευαγγέλιο της Νηπιακής Ηλικίας

Είναι σημαντικό να δει κανείς την ουσιώδη διαφορά ανάμεσα στο *Ευαγγέλιο* της Νηπιακής Ηλικίας και στα επεισόδια από την Βάπτιση μέχρι το Θαβώρ. Οι περισσότεροι βιβλικοί σπουδαστές βλέπουν το *Ευαγγέλιο* της Νηπιακής Ηλικίας ως ένα μυθικό τμήμα μέσα στην *Καινή Διαθήκη* και αναφέρουν πολυάριθμους λόγους. Πρώτον υπάρχουν τα χρονολογικά αντιφατικά δεδομένα. Σύμφωνα με τον Ματθαίο ο Ιησούς θα πρέπει να γεννήθηκε μεταξύ του 6 και του 4 π. Χ., κατά την διάρκεια της βασιλείας του Ηρώδου του Μεγάλου, ο οποίος απέθανε το 4 π. Χ. Η απογραφή η οποία σύμφωνα με τον Λουκά, υποχρέωσε τους γονείς να ταξιδέψουν μέχρι την Βηθλεέμ, εκτελέσθηκε από τον Κυρήνιο, ο οποίος συμφώνως προς τις ακριβείς δηλώσεις του Ιωσήπου Φλαβίου, του Ιουδαίου Ιστορικού, έγινε επίτροπος της Συρίας το έτος 7 μ. Χ., δηλαδή 11-12 χρόνια αργότερα. Επί πλέον η απαρχή της δημοσίας δράσεως του Ιησού, όταν ήταν περίπου 30 χρονών, τοποθετείται μέσα στον Λουκά (3: 1) στο 15^ο έτος της βασιλείας του Τιβερίου (1^η Οκτωβρίου του 27 - 30^η Σεπτεμβρίου του 28). Σύμφωνα με αυτή την δήλωση ο Ιησούς έπρεπε

να έχει γεννηθεί στο 4-3 π. Χ. Οι ιστορικοί ποτέ δεν επίλυσαν αυτές τις δυσκολίες.

Δεύτερο: η απόκλιση μεταξύ Ματθαίου και Λουκά είναι χτυπητή. Για τον Λουκά ένας άγγελος εμφανίζεται στην Μαρία και ένας στον Ζαχαρία με την Ελισάβετ. Για τον Ματθαίο κάθε συμβάν έχει προβλεφθεί στην *Παλαιά Διαθήκη*. Για τον Λουκά οι παραπομπές στην *Παλαιά Διαθήκη* αντικαθίστανται με περιστασιακές προφητείες από την Άννα (Φανουήλ) και τον Συμεών (τον Πρεσβύτερ). Για τον Ματθαίο ένα άστρο εμφανίζεται, μάγοι έρχονται, υπάρχει η φυγή στην Αίγυπτο και η σφαγή των αθώων Νηπίων από τον Ηρώδη τον Μέγα. Για τον Λουκά υπάρχουν μόνο ποιμένες, άγγελοι και μουσική, η περιτομή στον Ναό και η απλή επιστροφή στην Ναζαρέτ. Δεν αναφέρει την Αίγυπτο και τα αθώα Νήπια. Στο *Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου* μπορούμε να βρούμε μια άλλη σειρά από αποκλίνοντα στοιχεία. Ο Ηρώδης σκοτώνει τον Ζαχαρία, καθ' όν χρόνο ψάχνουν να βρουν τον Ιωάννη. Δεν υπάρχουν το άστρο, οι μάγοι, οι προφητείες, μόνο οι άγγελοι και το μήνυμά τους προς την Μαρία και την Ελισάβετ.

Τρίτο: τα μόνα στοιχεία, τα οποία όλοι οι μάρτυρες έχουν από κοινού είναι: 1° η εξαιρετέα κυοφορία της Μαρίας, 2° οι δισταγμοί του Ιωσήφ, 3° η γέννηση τους Ιησού, 4° η εξαιρετέα σφαίρα των τεράτων και σημείων. Κάθε μάρτυρας περιβάλλει αυτά τα ιστορικά συμβάντα με μία δική του σκηνογραφία αξιοθαύμαστων στοιχείων.

Τέταρτο: ό,τι κι' αν ήταν ο μάρτυρας, οι δεδομένες λεπτομέρειες είναι τυπικώς θηλυπρεπείς παρά την ανδροπρεπή επεξεργασία. Τυπικώς θηλυπρεπείς είναι: η προσοχή στο τι θα πει ο κόσμος, για δώρα, για επισκέψεις, για τις συναισθηματικές αντιδράσεις του μνηστήρα, η ανηψιά (ή εξαδέλφη). Τυπικώς ανδροπρεπείς είναι π. χ., η επεξεργασία του Ματθαίου: η αφήγηση κάθε συμβάντος κλείνει αυστηρά με μια παραπομπή από την *Βίβλο*. Τυπική είναι και επεξεργασία του Λουκά: παραλείπει έναν αριθμό αξιοθαύμαστων στοιχείων (το άστρο, τον Ηρώδη, την επίσκεψη των Μάγων, την εμφάνιση του αγγέλου στον Ιωσήφ). Τα αντικαθιστά με τις περιστασιακές προφητείες της Άννας και του Συμεών. Τυπικό και στους δύο είναι η σφαίρα των τεράτων και σημείων (σημείων στον ουρανό έναντι της ουράνιας μουσικής, άγγελοι), ένα αξιόλογο ιστορικό περιεχόμενο (μια ρωμαϊκή απογραφή έναντι του Ηρώδου και της φυγής στην Αίγυπτο) και ο δοξασμένος ρόλος για την μητέρα που γέννησε τον μέλλοντα βασιλέα του Ισραήλ.

Τώρα τρεις θέσεις είναι δυνατές:

1^η) να ισχυριστούμε ότι αυτά τα στοιχεία είναι αληθή, ακόμα κι' αν είναι αντιφατικά.

2^η) να ισχυριστούμε ότι όλα αυτά τα στοιχεία είναι καθαρώς μυθικά χωρίς καμία αναδρομή στην πραγματικότητα. Σ' αυτή την περίπτωση όλο το *Ευαγγέλιο* της Νηπιακής Ηλικίας είναι εξ ολοκλήρου μια ψευδολογική κατασκευή.

3^η) Να υποβάλουμε εν πρώτοις τα διάφορα κείμενα σε μια ψυχοπαθολογική εξέταση και να κατοχυρώσουμε τα γεγονότα εκείνα για τα οποία υπάρχει κοινή πηγή για όλες τις αφηγήσεις και ιδιαιτέρως μια θηλυπρεπής πηγή, και μετά να εξετάσουμε το ότι η πλειονότητα των στοιχείων οφείλονται σε χαλαρή κατασκευή φαντασιών (μυθική), π. χ. οι προφητείες δεν είναι καν υπαινιγμοί. Είναι κοινή γνώμη μεταξύ των εξηγητών ότι αυτή η μυθική σκηνογραφία μπορεί να χρονολογηθεί μετά την Ανάσταση του Χριστού, όταν στην πρωτόγονη εκκλησία ηγέρθησαν ερωτήματα για την καταγωγή του. Όπως επρόκειτο όλα τα σημεία έπρεπε να υπάρχουν για να φανεί ότι ο Ιησούς ήταν ο μελλοντικός Μεσσίας. Καθώς υπήρχε μια Ελληνιστική εκκλησία και μια Ιουδαϊκή εκκλησία, έτσι υπήρχε και μία Ιουδαϊκή εκδοχή (του Ματθαίου) και μία Ελληνιστική εκδοχή (του Λουκά). Για τους Ιουδαίους ο Ιησούς έπρεπε να είχε προβλεφθεί από τους προφήτες, για τον Ελληνιστικό κόσμο η αξιοπιστία έπρεπε να εξασφαλιστεί από μια πιο κοινή πηγή γεγονότων. Ακόμα και σ' αυτό το μυθικό πλαίσιο μερικά θεμελιώδη δεδομένα μπορεί να συντρέξουν, τα οποία είναι βασισμένα σε πραγματικά γεγονότα. Ενώ οι δηλώσεις για την απογραφή του Κυρηνίου, για τον Ηρώδη, για την καταγωγή του από τον Δαβίδ, για το ταξίδι στην Βηθλεέμ (σύμφωνα με το *Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου* ο Ιωσήφ και η Μαρία κατοικούσαν στην Ιερουσαλήμ) πρέπει να είναι ψευδείς, δεν είναι αδύνατον το ότι ο Ιησούς γεννήθηκε κατά την περίοδο που ο Ηρώδης Αρχέλαος διαδέχτηκε τον πατέρα του το 4 π. Χ. Αυτή ήταν περίοδος επαναστατικών αναταραχών στην Ιερουσαλήμ. Είναι άραγε πέραν πάσας σκέψεως το ότι η σφαγή των αθώων Νηπίων φτάνει πίσω σ' αυτή την περίοδο, και ότι ο Ιωσήφ και η Μαρία, καθώς και πιθανώς πολύ κόσμος, δραπέτευσαν από την Ιερουσαλήμ στα πιο ασφαλή περίχωρα της Βηθλεέμ; Σ' αυτό το πλαίσιο και συμφώνως προς την πιο πιθανή χρονολόγηση ο Ιησούς γεννήθηκε κατά την διάρκεια της δραπετεύσεως από την Ιερουσαλήμ. Ότι και αργότερα υπήρχαν σκληρότητες Ρωμαίων στρατιωτών στην Βηθλεέμ είναι επίσης πιθανό.

Σύμφωνα με την Ιουδαϊκή παράδοση, η Μαρία ήταν μια εκδιδομένη γυναίκα και ο πατέρας του Ιησού ήταν ο Πάνθηρας, ένας Ρωμαίος στρατιώτης. Υπάρχουν όμως

μερικές άλυτες ερωτήσεις: πως από την αρχή υπάρχει η υπόθεση ότι ο Ιησούς θα γινόταν ο βασιλεύς του Ισραήλ; Αυτή είναι εντελώς εξωπραγματική αν ο Ιησούς ήταν γιος ενός Ρωμαίου στρατιώτη. Τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν αν κάποιος υποθέσει ότι στην πραγματικότητα ο πατέρας του ήταν πρίγκιπας, ονόματι Ηρώδης Αρχέλαος, όνομα που επικαλείται την λέξη Αρχάγγελος, ο οποίος διαδέχθηκε το 4 π. Χ. τον Ηρώδη τον Μέγα και ο οποίος ήταν γνωστός για την αχαλιναγώγητη σεξουαλική συμπεριφορά του. Είναι αδύνατο να σκεφτεί κανείς ότι ένας πρίγκιπας έταξε σε μια κοπέλα, ότι ο γιος της θα μπορούσε να γίνει βασιλιάς; Δεν θα μάθουμε ποτέ.

Όπως οφείλετο, έπρεπε να αποδειχθεί σε πολλούς ακολούθους της πρωτόγονης εκκλησίας, που απέκτησαν την περιέργεια για την προέλευση του Ιησού, ότι πράγματι ο Ιησούς γεννήθηκε ως ο Μεσσίας και οι ταπεινές συνθήκες της γεννήσεώς του έπρεπε να αποζημιωθούν με το παραπάνω: αχαλίνωτη παρθένος να γεννήσει εκτός γάμου ένα νόθο παιδί μέσα σε πολύ κακές συνθήκες (φυγή στην Βηθλεέμ) έπρεπε να αλλάξουν σε μια απ' ευθείας θεϊκή επέμβαση, μια παρθενική σύλληψη, μια γέννηση ενός μελλοντικού βασιλιά με την παρουσία βασιλικών μάγων, ποιμένων, αγγέλων, ουρανίων σημείων και προφητειών.

Περί του μυθικού χαρακτήρα του *Ευαγγελίου* της Νηπιακής Ηλικίας υπάρχει κοινό ανακοινωθέν από τους εξηγητές: μια φανταστική σκηνογραφία φτιάχτηκε λεπτομερώς για να καμουφλάρει τις ποταπές συνθήκες της γεννήσεως. Είναι αδύνατον να καταλάβει πραγματικά κανείς τις φανταστικές αυτές ιστοριούλες, εάν δεν τις ανάγει στην ιστορική τους προέλευση: μια γυναίκα, η μητέρα του Ιησού, η οποία έπρεπε να παίξει τον δοξασμένο ρόλο της μητέρας του Μεσσία.

Η Πεντηκοστή

Η Μαρία βρίσκεται και σ' ένα άλλο περιστατικό: στην Πεντηκοστή. Και αυτή η ιστορία επίσης είναι γεμάτη με πρωτότυπες κοινοτοπίες. Υπήρξε δυνατός άνεμος, γλώσσες εμφανίστηκαν και οι απόστολοι ομίλησαν πολλές γλώσσες. Στο κείμενο λέγεται ότι ο κόσμος νόμισε πως ήταν γλώσσα μεθυσμένων. Αλλά ό Λουκάς προσθέτει ότι όλοι κατάλαβαν την δική τους γλώσσα, πράγμα που μάλλον είναι αντιφατικό (προς την γλώσσα μεθυσμένων). Αυτή η αντίφαση μαζί με τον κοινότυπο χαρακτήρα διαφόρων χαρακτηριστικών (ο άνεμος είναι λαοφιλής αντιπροσώπευση του Πνεύματος, οι γλώσσες του φωτός και της φωτιάς): πρέπει να γνωρίζει κανείς ότι οι σκεπές των σπιτιών σχεδόν ποτέ δεν ήταν εντελώς κλειστές, ούτως ώστε οι ακτίνες του ηλίου διήρχοντο, και το φαινόμενο οξυμένου και ανάκατου λόγου (διά τούτο ξένη γλώσσα) ρίχνει αμφιβολία πάνω στην

αυθεντικότητα του συμβάντος. Φαντάζει σαν επίδειξη, η οποία σκοπό είχε να αποζημιώσει υπέρ το δέον την υποκειμενική αβεβαιότητα των αποστόλων. Φυσικά ήταν αγχωμένοι: θα πίστευε άραγε ο κόσμος ότι ο Ιησούς είχε επανέλθει στη ζωή; θα μπορούσε αυτό το πλάνο να στεφθεί με επιτυχία;

Η ιστοριούλα της Ανάληψης είναι ακόμα χειρότερη. Οι ευαγγελιστές που την αναφέρουν (ούτε καν όλοι την αναφέρουν) μεταφέρουν το όλο συμβάν με μια μόνο πρόταση και δεν είναι ομόφωνοι για την ακριβή τοποθεσία. Ο Λουκάς αναφέρει δυο διαφορετικές τοποθεσίες: Την Βηθανία και την Ιερουσαλήμ. Κανείς τους δεν περιγράφει καθαρά την τοποθεσία, το συμβάν, και τις περιστάσεις. Είναι άραγε πιστευτό το ότι ένας μάρτυρας ενός τέτοιου αξιοθαύμαστου και ενδόξου γεγονότος δεν θα έλεγε τίποτα περισσότερο από το «εξαφανίστηκε»; Ακούγεται σαν ένα απλό «γεια χαρά». Γιατί να μην προσκαλέσουν έναν μεγάλο αριθμό αυτόπτων μαρτύρων; Ακόμα και τον ανώτατο Αρχιερέα;

Ας ανακεφαλαιώσουμε τα επιχειρήματα:

1°) Οι Ευαγγελιστές είναι μάρτυρες που προσπαθούν να υπερασπίσουν την θέση ότι ο Ιησούς ξαναγύρισε στους ουραμούς.

2°) Σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολογήσεως μαρτυριών από δικαστήριο (U. Undeutsch, Courtroom evaluation of eyewitness testimony. Intern. Rev. Applied Psychology, 33/1 1984, p. 51-67), αυτές είναι καθαρά ψεύδη όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο εξαφανίστηκε ο Ιησούς.

3°) Το μόνο ιστορικό γεγονός είναι το ότι περί Ιησού δεν αναφέρεται τίποτα πλέον: εξαφανίστηκε οριστικώς ως ένα επιβιώνον άτομο.

Αλλά αν αυτή η μαρτυρία είναι ψευδής, η ερώτηση που εγείρεται είναι: εάν ο Ιησούς επέζησε, προς τα πού εξαφανίστηκε; Επειδή η Ανάληψη έγινε πριν από την Πεντηκοστή, αυτό το τελευταίο συμβάν πρέπει να ερμηνευτεί εν όψει του προηγούμενου: εάν η Ανάληψη είναι μυθική, τότε και η Πεντηκοστή είναι το ίδιο.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι άγγελοι εμφανίζονται σε όλες τις δύσκολες στιγμές: την σύλληψη, την γέννηση του Ιησού, την ανάσταση, την ανάληψη. Το Άγιο Πνεύμα εξηγεί την σύλληψη του Ιησού και της Εκκλησίας. Η δόμικη ανάλυση αποκαλύπτει μια συστηματική τάση: έναν θεματικό τρόπο σκέπτεσθαι: όταν υπάρχει δύσκολη κατάσταση ένας μύθος με αγγέλους ή το Άγιο Πνεύμα καμουφλάρει την αλήθεια.

Έτσι υπάρχει ένα σταθερό μυθολογικό έργο, και γιατί να μην πούμε μυθομανές, όχι απλώς κατά την πραγματική παθολογική έννοια, αλλά σε ακόμα πιο μεγάλη.

Οι εξηγητές χρησιμοποιούν τον όρο *μεταπασχαλινή αποθέωση*, υποδεικνύοντας με αυτή την ορολογία ότι αυτές οι μυθικές αφηγήσεις εφευρέθηκαν από την Εκκλησία και πρέπει να αρχειοθετηθούν ως στερούμενες ιστορικής βάσεως, ως καθαρά συγγραφικά προϊόντα, με μόνο σκοπό να προωθούν την πίστη στον Ιησού. Αυτή η θεωρία δεν μπορεί να καθορίσει ποια είναι τα αληθινά ιστορικά γεγονότα που καμουφλάρονται πίσω απ' αυτήν την μυθολογία.

Έτσι πρέπει να δημιουργηθεί η διάκριση μεταξύ δύο απόψεων περί *Ευαγγελίου*: η πρώτη είναι η μυθολογική: ένας μύθος φτιάχνεται, μια φανταστική σκηνογραφία, για να δείξει την θεϊκή φύση του Ιησού, ενώ η δεύτερη άποψη είναι η διαφάνεια της παθολογικής τάσεως, η οποία δεν μπορεί να καμουφλαριστεί ένεκα αγνοίας (Βάπτισμα, Θαβώρ, κλπ.). Η πρώτη έχει επαρκώς αναγνωριστεί από τους εξηγητές, ενώ η τελευταία έχει αγνοηθεί.

Κεφάλαιο 2: Ενώχ, ο Υιός του Ανθρώπου

Ο Ιησούς αποκαλεί τον εαυτόν του Υιόν του Ανθρώπου. Συμφώνως προς τις φωνές που ακούει: ήταν επίσης ο Υιός του Θεού. Για να καταλάβει κανείς αυτήν την μπερδεμένη ψυχολογική κατάσταση, πρέπει να είναι οικείος με το πολιτιστικό υπόβαθρο, καθώς και με το ψυχοπαθολογικό. Το Βιβλίο του Ενώχ που γράφτηκε από έναν Φαρισαίο περί τα 150-100 π. Χ. απετέλεσε μια θεμελιακή συμβολή στην μεσσιανική αντίληψη του Ιησού και των μαθητών του. Το Βιβλίο του Ενώχ (F. Martin, *Le livre d'Énoch, traduit de l'Éthiopien*. Paris, 1975) περιέχει πολλά μέρη, τα οποία σε πρώτη ματιά φαίνονται αρκετά ασύνδετα. Το κεντρικό και πιο σπουδαίο απ' όλα είναι εκεί που ο Ενώχ λέγει τα οράματά του για τον Υιόν του Ανθρώπου, που πρόκειται να έλθει για να καταστρέψει όλους τους κακούς ανθρώπους.

Ο Ενώχ ισχυρίζεται ότι παρέλαβε την αποκάλυψη όλων των μυστηρίων Γης και Ουρανού, ότι επισκέφτηκε το σύμπαν, συνοδευόταν από αγγέλους, και το πλέον σημαντικό, ότι αυτό ο ίδιος ήταν ο Υιός του Ανθρώπου. Διά ταύτα δεν είναι καθόλου αμφίβολο το ότι το *Βιβλίο του Ενώχ* περιέχει τα οράματα ενός παρανοϊκού σχιζοφρενή με όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά σχιζοφρενείας όπως ο Karl Jaspers τα περιγράφει, (K.J. Jaspers, *Allgemeine Psychopathologie*, Berlin, 1848/5th ed.). Είναι αυτές οι ίδιες οράσεις που βρίσκονται στη βάση των εννοιών περί Ιησού και μαθητών του.

Όχι μόνο ο Ενώχ αναφέρεται σαφώς στην *Καινή Διαθήκη* (*Επιστολή Ιούδα*), αλλά και ένας αριθμός εκφράσεων έχουν απλώς δανεισθεί απ' αυτόν. Και όχι μόνο οι εκφράσεις, αλλά και ολόκληρη η ουσιώδης σύλληψη περί ερχομού του Υιού του Ανθρώπου με τον οποίον ο Ιησούς ταυτίζει τον εαυτόν του, παρ' όλον ότι ο αυθεντικός Υιός του Ανθρώπου είναι ο Ενώχ.

Εν τούτοις, η φωνή δεν είπε στον Ιησού: είσαι ο Υιός του Ανθρώπου, αλλά: είσαι ο Υιός του Θεού. Ο θεματικός Υιός του Θεού είναι ουσιώδης στην αφήγηση της συλλήψεως, γεννήσεως, των επεισοδίων του Ναού (του δωδεκαετούς Ιησού και των εμπόρων), κατά τις οράσεις της βαπτίσεως και του Θαβώρ. Ενώ μερικοί βασιλείς μερικές φορές αποκαλούντο Υιοί Θεού, ποτέ δεν προσποιούντο ότι ήταν οι φυσικοί υιοί Θεού, όπως έκανε ο Ιησούς. Το θέμα του Υιού του Θεού είναι ξεκάθαρα το θεμελιακό ζήτημα: οι φωνές επιβεβαίωναν τον τίτλο. Το συγκεκριμένο περιεχόμενο μιας τέτοιας καταστάσεως είναι το πρόβλημα, που απασχολεί τον Ιησού στην έρημο: θα μπορούσε να γίνει Ρωμαίος Αυτοκράτωρ; Μπορούσε να μετατρέψει πέτρες σε άρτον; Μπορούσε να περιφέρεται στον αέρα; Ο Ιησούς φυσικά έπρεπε να συμβουλευτεί την *Βίβλο* γι' αυτή την κατάσταση. Εκεί βρήκε τον Βασιλέα, τον Μεσσία και τον Υιόν του Ανθρώπου (*Δανιήλ*). Κάποτε προβλέφθηκε ότι ο Υιός του Ανθρώπου θα ερχόταν, έτσι λοιπόν αν αυτός ο ίδιος ήταν ο Υιός του Θεού, τότε ήταν και ο προβλεπόμενος Υιός του Ανθρώπου. Και αυτός ο Υιός του Ανθρώπου είχα καθαρά περιγραφεί από τον Ενώχ. Αφ' ης στιγμής πείσθηκε, έγινε σ' αυτόν ξεκάθαρο ότι τώρα επρόκειτο να έλθει η βασιλεία του, αφού σύντομα αυτός θα ερχόταν εν μέσω των νεφελών του Ουρανού. Και τότε ανήγγειλε την Βασιλείαν του Θεού, δηλαδή εμμέσως την δικήν του. Διατηρεί αυτό ως μυστικό, διότι ήταν αδύνατον να δηλώσει στον απλό λαό ότι σύντομα θα γινόταν ο Κύριος ολοκλήρου του κόσμου και για πάντα. Μετά από λίγο καιρό δημιουργήθηκε ένα πρόβλημα σ' αυτόν, με ποιον τρόπο θα εισήρχετο στην δόξα του. Στο όρος Θαβώρ άκουσε τις φωνές που τον έπεισαν, ότι ήταν ο Υπηρέτης του Γιαχβέχ, που όφειλε να υποφέρει και να αποθάνει προτού εισέλθει εις την δόξαν του. Με τον Μωυσή και τον Ηλία ο Ιησούς ομίλησε για τον θάνατόν του στην Ιερουσαλήμ, καθ' ότι αυτός ήταν ο τρόπος.

Ο Ιησούς είναι πεπεισμένος ότι όλα τα κείμενα της *Βίβλου* δεικνύουν σ' αυτόν διότι αυτός είναι ο Υιός του Θεού. Στην Ιερουσαλήμ πρέπει να κάνει μια είσοδο επί όνου όπως ο Ζαχαρίας είχε προβλέψει. Μπροστά στους δικαστές του ο Ιησούς σιωπούσε, έπρεπε να είναι ο αμνός του Ησαΐα, εκτός όταν ρωτήθηκε ποιος ήταν: απήντησε καταφατικά ότι ήταν ο Υιός του Θεού, ο Υιός του Ανθρώπου, ο Βασιλεύς

των Ιουδαίων, ο Μεσσίας. Καθένας διαβλέπει καθαρά την χαλαρή λογική εξέλιξη μιας γεννητικής αυταπάτης (του ότι ήταν ο Υιός του Θεού), συνοδευμένης με μια παραισθητική κατάσταση.

Δεν μπορεί να ξεφύγει της προσοχής ότι η αβεβαιότητα περί του πατέρα του στον Ιησού ήταν το θεμελιώδες πρόβλημα, που προκαλούσε το γεννητικό περιεχόμενο αυτής της αυταπάτης: τελικά ότι ήταν ο Υιός του Θεού. Το γεννητικό περιεχόμενο μιας αυταπάτης είναι πολύ τυπικό, όπως έχει ειπωθεί, ως σύμπτωμα παραφρενείας, όταν συνοδεύεται από μερικές σπάνιες ψευδαισθήσεις. Επίσης τυπική είναι και η ορθολογική επεξεργασία ενός συστήματος και του απολύτου χαρακτήρα των φωνών: Δεν υπάρχει αμφιβολία για αυτές και για ό,τι αυτές λένε σ' αυτόν.

Τα καθαρώς παθολογικά στοιχεία είναι η προοδευτική διόγκωση του Εγώ, η ειδική επεξεργασία της αυταπάτης, το ερμηνευτικό παραλήρημα (όλα τα κείμενα δεικνύουν σ' αυτόν) και η ψευδαισθητική κατάσταση. Έτσι, σε αντίθεση προς τον Schweitzer έχει αποδειχθεί ότι παρ' όλον ότι το περιεχόμενο της αυταπάτης οφείλεται σε πολιτισμικό υπόβαθρο τα ιδιαίτερα παθολογικά στοιχεία δεν υπόκεινται σε πολιτισμικούς περιορισμούς.

Κεφάλαιο 3: Παραφρένεια ως ερμηνευτική υπόθεση

Εάν αποδεχθούμε την παραφρένεια ως υπόθεση, τότε αυτή η υποθετική λύση μπορεί να χρησιμοποιηθεί διά την ερμηνεία ενός αριθμού κειμένων, τα οποία εκ πρώτης απόψεως μπορούν να φανούν παράξενα, αλλ' όχι καθαρώς συμπτωματικά. Δύναται επίσης να χρησιμοποιηθεί για να βρει την ακριβή έννοια των κειμένων, που δεν έχουν γίνει κατανοητά μέχρι και σήμερα. Εάν καταδεικνύεται ότι τα περισσότερα αυτών των κειμένων ευρίσκονται σε λογική αλληλουχία με αυτήν την υπόθεση, ενώ αλλιώς παραμένουν προβληματικά, τότε καθένας μπορεί με ασφάλεια να υιοθετήσει αυτή την υπόθεση.

Ο παραφρενικός ασθενής έχει μερικά σημειωμένα χαρακτηριστικά, εκτός από τις σπάνιες παραισθήσεις και την κατάσταση αυταπάτης, π. χ.:

Επιδεικνύει ισχυρή εχθρότητα εναντίον εκείνων που τον αντιβαίνουν.

Επίσης ευρίσκει κανείς μια γνωστή λύσσα, καθώς η οικογένεια του τον αντιβαίνει.

Μερικές φορές επιδεικνύει αυτιστική συμπεριφορά, αυτιστική υπό την έννοια ότι ο κανών για κριτική και δράση δεν είναι στην πραγματικότητα, παρά μόνο η δική

του υποκειμενική θέληση.

Υπόκειται σε ένα ερμηνευτικό παραλήρημα, ερμηνεύει έναν αριθμό συμβάντων και ρήσεων σαν να δεικνύουν σ' αυτόν και στην αυταπάτη του.

Συχνάκις αποκρύπτει την πεποίθησή του, διατηρεί την αυταπάτη του μυστική και προσπαθεί να εξαγοράσει χρόνο σκοπίμως.

Όλα αυτά τα τυπικά χαρακτηριστικά μπορούν να βρεθούν εντός του *Ευαγγελίου*.

A) Ο Ιησούς απειλεί την Βηθσαϊδά, Καπερναούμ, Ιερουσαλήμ, διότι δεν πίστεψαν σ' αυτόν. Όταν ο Υιός του Ανθρώπου έλθει με τις ουράνιες δυνάμεις του, όλοι αυτοί θα φονευθούν, που δεν πίστεψαν, ακόμα και οι βασιλείς και οι ισχυροί άνθρωποι. Όλα θα καταστραφούν. Ο Ιησούς καθυβρίζει τους Φαρισαίους, επειδή του ασκούν κριτική.

B) Ο Ιησούς είναι ιδιαιτέρως οργισμένος με την οικογένεια του, η οποία προσπαθούσε να παρεμποδίσει την επιβεβαίωσή και τις ιδιότητες του. Πολλά λόγια του Ιησού κατευθύνονται εναντίον της οικογενείας. Κανένας δεν βρίσκει μια φιλική λέξη ειδικά για την μητέρα του. «και περιβλεψάμενος κύκλω τους περί αυτόν καθημένους λέγει· *ίδε η μήτηρ μου και οι αδελφοί μου· ος γαρ αν ποιήση το θέλημα του Θεού, ούτος αδελφός μου και αδελφή μου και μήτηρ εστί.*» (Μάρκος 3: 34-35). Οι μαθητές του Ιησού πρέπει να μισούν τους πατέρες και τις μητέρες των (Λουκάς 14: 26), επειδή οι αληθινοί εχθροί του ανθρώπου είναι οι οικογένειά του (Ματθαίος 10: 35). (Βλέπε και: Μάρκος 11: 30, 13: 11, Ματθαίος 10: 35, 13: 11.).

Γ) Το επεισόδιο της συκιάς (Μάρκος 16: 20-25, Ματθαίος 21: 18-22) είναι ιδιαιτέρως αποκαλυπτικό. Είναι πλήρως παράλογο να ζητάς φρούτα εκτός εποχής. Η επιθετικότητα κατά των εμπόρων στον Ναό (Μάρκος 11: 15-17, Ματθαίος 21: 12-13, Λουκάς 19: 45-46), όπου ο Ιησούς εναντιωνόταν στην διακόμιση κάθε πράγματος είναι επίσης ένα πολύ παράξενο συμβάν. Οι έμποροι είχαν μια λειτουργικότητα στα θρησκευτικά δρώμενα του καιρού εκείνου. Τα ζώα που προμήθευαν, ήταν απαραίτητα για τις θυσίες. Επί πλέον, η μεταφορά οπουδήποτε αντικειμένου φαίνεται να είναι μια πολύ ουδέτερη ενέργεια. Έτσι είναι παράλογο να περιμένεις κανείς μια καθολική απουσία εμπόρων και των δραστηριοτήτων τους από τον Ναό, όπου εκεί έπρεπε να τελούνται οι θυσίες.

Δ) Ο Ιησούς προσπαθεί να πραγματοποιήσει μερικές ρήσεις της *Παλαιάς Διαθήκης*, τις οποίες αποκαλεί προφητείες και νομίζει ότι δεικνύουν προς αυτόν, όπως είναι

η προφητεία του Ζαχαρία: «*Ιδού ο βασιλεύς σου έρχεται καθήμενος επί όνου...*». Γι' αυτό και διενεργεί την είσοδό του στην Ιερουσαλήμ, καθήμενος επί όνου. Προσπαθεί επίσης να πραγματοποιήσει τον Υπηρέτη της Προφητείας, προφητείας Ησαΐα, κεφ. 53. Νομίζει τον εαυτόν του ως τον Υιόν του Ανθρώπου, που προβλέφθηκε από τον Δανιήλ και τον Ενώχ. Αυτό το ερμηνευτικό παραλήρημα κατευθύνει τις δραστηριότητες του Ιησού και την ολική συμπεριφορά του: Κηρύττει τον ερχομό της βασιλείας του Θεού (εμμέσως της δικής του). Επιθυμεί σφοδρώς να εισέλθει εις την Δόξαν του και να επέλθει με δύναμη και εξουσία.

Ε) Δεν έχει κατανοηθεί πολύ καλά από τους εξηγητές, γιατί ο Ιησούς διατηρεί μυστική την ταυτότητά του και επιβάλλει αυτό το μυστικό στους αποστόλους του. Για τον λαό παραμένει προφήτης, που αναγγέλλει την έλευση της βασιλείας του Θεού. Για τους μαθητές είναι ό ερχόμενος Υιός του Ανθρώπου, ο Υιός του Θεού. Επισήμως αποκαλύπτει αυτό το μυστικό μόνο μπροστά στον Αρχιερέα, όταν ρωτήθηκε άνευ περιτροπών περί αυτού.

Αυτή η συμπεριφορά είναι τυπική. Καθώς ο Ιησούς δεν μπορεί να πραγματοποιήσει αμέσως την αυταπάτη του, χρονοτριβεί σκοπίμως: Ο Υιός του Θεού θα έλθει σύντομα, αλλά όχι τώρα. Στη Κανά χρονοτριβεί: η ώρα του δεν είχε έλθει ακόμα. Κατά την τρικυμία κοιμάται μέσα στο πλοιάριο, πιθανώς καθώς περιμένει να κοπάσει η τρικυμία. Το συμπέρασμα αυτής της σύντομης ανασκόπησης είναι ότι ο καθένας μπορεί να βρει πολλά τυπικά χαρακτηριστικά της παραφρενικής φρενιτικής ασθενείας εντός του *Ευαγγελίου*. Μπορεί να δειχθεί ότι η παραφρένεια είναι μια καλή ερμηνευτική υπόθεση, καθώς αυτή δύναται να ρίξει φως σε πολυάριθμα κείμενα.

Κεφάλαιο 4: Η ψυχοπαθολογική κριτική

Η ιστορική κριτική επί των κειμένων έχει βασιστεί μέχρι και σήμερα σχεδόν αποκλειστικώς σε φιλολογικά κριτήρια. Φαίνεται ότι κανένας δεν σκέφτηκε τις περιπτώσεις στις οποίες η ψυχοπαθολογία θα μπορούσε να βοηθήσει. Όπως βλέπουμε από τα προηγηθέντα παραδείγματα, η ψυχοπαθολογία είναι μια επιστήμη, την οποία μπορούμε να επικαλεστούμε με επιτυχία εάν παράξενη και ακατανόητη συμπεριφορά περιγράφεται στα κείμενα. Εν τούτοις, η ερώτηση που πρέπει να τεθεί είναι: πόσο βέβαια είναι τα αποτελέσματα μιας τέτοιας διερευνήσεως;

Καθώς προελέχθη, εάν όλα τα συμπτώματα ευρίσκονται σε λογική σύνδεση και συμφωνία με ένα πολύ γνωστό σύνδρομο, δεν μπορεί πλέον να υπάρξει αμφιβολία για την ιστορική αλήθεια των περιγραφόμενων συμβάντων διότι ήταν αδύνατο

κατά την Εβραϊκή αρχαιότητα να περιγράφουν επακριβώς και ορθώς κάτι που είκοσι αιώνες αργότερα κατέστη γνωστό ότι ήταν διανοητική αρρώστια, χωρίς τω όντι να το έχουν παρατηρήσει. Το γεγονός που μπορεί ναδειχθεί είναι ότι στο *Ευαγγέλιο* ευρίσκεται μια εικόνα του Ιησού, η οποία είναι εντελώς σύμφωνη με το σύνδρομο της παραφρενείας, ενώ είναι πολύ βέβαιο ότι δεν ήταν αυτή η πρόθεση των συγγραφέων του *Ευαγγελίου*. Δεν σημειώνεται τίποτα το ιδιαίτερα θεϊκό ή έστω ανώτερο. Η παραφρένεια πρέπει να κατανοηθεί ως διανοητική αρρώστια και μερικές φορές ταξινομείται στην κατηγορία της παράνοιας εν αντιθέσει με την σχιζοφρένεια. Εν αντιθέσει προς τον σχιζοφρενή ο παραφρενής παραμένει προσαρμοσμένος στο περιβάλλον του, έχει συνειρμική σκέψη και καλώς οργανωμένη συμπεριφορά. Γενικώς οι παραισθήσεις είναι σπάνιες, αλλά εγκαινιάζουν μια κατάσταση αυταπάτης, συχνά με ένα μεγαλοπρεπές γεννητικό (κληρονομικό) θέμα. Ο παραφρενής είναι πολύ ευαίσθητος προς την εναντιότητα κατά των ιδεών του: συχνάκις καταλαμβάνεται από πικρία και μίσος. Αυτή ακριβώς είναι η εικόνα του Ιησού που το *Ευαγγέλιο* έχει ζωγραφίσει. Εάν τα θαύματα είναι το μόνο επιχείρημα διά την υποθετιμένη θεϊκότητα του Ιησού, ο καθένας πρέπει να λάβει εις τα υπ' όψη ότι ένας μεγάλος αριθμός αυτών είναι σίγουρα ψευτο-θαύματα (βλέπε το «επιληπτικό παιδί», Μάρκος 9, ή του δαιμονιζομένου των Γεργεσηνών ή Γερασηνών ή Γαδαρηνών, Μάρκος 5). Τα άλλα είναι πολύ ύποπτα, ακόμα και αν κανείς δεν θεωρήσει το γεγονός ότι ούτε ο Ιησούς ούτε η μαθητές ήταν ικανοί να δούνε την διαφορά ανάμεσα στο τέλος μια κρίσεως και στο τέλος μιας αρρώστιας. Όσον αφορά τους εξορκισμούς είναι σαφές ότι ο Ιησούς, όπως το *Ευαγγέλιο* καταμαρτυρεί, δεν δύναται να σταματήσει τον διάβολο να ξαναγυρίσει (Ματθαίος 12. 43-45, κλπ.)

Ακόμα πρέπει να μελετηθούν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Ιησούς αρνείται να διαπράξει θαύμα. Στην Ναζαρέτ π. χ., για την Συρο-Φοινίκισσα γυναίκα, όταν οι Φαρισαίοι τον παρακαλάνε. Ο καθένας οφείλει να καταλάβει την δύσκολη θέση κάποιου που πρέπει να κάνει θαύματα και να θεραπεύει ασθενείς σε ένα χωριό που όλοι ξέρουν όλους. Εάν υπάρξουν αληθινές αναρρώσεις όλοι θα το μάθουν. Οι ψευτο-αναρρώσεις πάλι έχουν ελαχίστη πιθανότητα να μην αποκαλυφθούν. Έτσι ο Ιησούς αρνείται. Ο καθένας επίσης θα απορούσε γιατί οι Φαρισαίοι έπρεπε να τον παρακαλέσουν για κάποιο σημείο, εάν ήταν αληθές το ότι τόσα πολλά θαύματα είχαν ήδη συμβεί. Ο καθείς μπορεί να υποθέσει ότι μερικά θαύματα ήταν απλώς δηλώσεις του Ιησού ότι κάποιος είχε θεραπευτεί. Από τους δέκα λεπρούς μόνο ένα γύρισε πίσω. Φυσικά, οι άλλοι εννέα δεν πιστοποιήθηκαν από τους ιερείς ως θεραπευμένοι. Επομένως τα θαύματα του Ιησού δεν μπορούν με σοβαρό τρόπο να

θεωρηθούν ως απόδειξη θεϊκότητας. Δεν είναι πράγματι περίεργο να υποθέσουμε ότι ο Υιός του Θεού ενώ εμφανίζεται στη Γη, θα χρειαζόταν θαύματα αμφισβητησίμου ποιότητας για να αποδείξει την ταυτότητα του; Ολόκληρη η μυθολογία των θαυμάτων υποστηρίζει την υπόθεση της παραφρενείας και αποδεικνύει το πνεύμα μαγείας αυτών των ασθενών.

Κεφάλαιο 5: Περί της Αναστάσεως του Ιησού

Εάν κανείς προσπαθήσει να συμπεράνει λογικώς, την υπόθεση ότι ο Ιησούς ήταν παραφρενής πρέπει να αποκλείσει την ανάσταση όπως αυτή παραδοσιακώς κατανοείται. Εν τω μεταξύ τέσσερις μάρτυρες μας μεταδίδουν την ανάσταση και μάλιστα πολύ ζωηρά. Ούτως, ο καθείς έχει δυο επιλογές: να αρνηθεί κάθε ιστορική αξία απ' αυτές τις ιστοριούλες και να τις θεωρήσει μυθικές όπως ακριβώς το *Ευαγγέλιο* της Νηπιακής Ηλικίας ή να εξακριβώσει τι ακριβώς συνέβη. Αυτό δεν είναι δυνατό διά της μεθόδου της ψυχοπαθολογικής κριτικής: Δεν υπάρχουν συμπτώματα που να αναφέρονται στο κείμενο. Όσο και αν είναι παράξενο, όλα τα στοιχεία φαίνονται κανονικά. Άλλες μέθοδοι πρόκειται να εφαρμοστούν όπως τα κριτήρια του Undeutsch (βλέπε ανωτέρω).

Σύμφωνα με τον Undeutsch το σαφέστερο σημείο ψευδότητος μιας μαρτυρίας είναι η παρουσία κοινοτοπιών. Ένας αληθής μάρτυρας αναφέρει ιδιαίτερες λεπτομέρειες, οι οποίες τράβηξαν την προσοχή του. Αναφέρει τις συγκινήσεις του και ακόμα τις σφαλερές αντιδράσεις του. Αυτά τα κριτήρια μπορούν πολύ να βοηθήσουν στην εξέταση των μαρτύρων μας. Ο Μάρκος λέγει ότι οι Απόστολοι δεν πίστεψαν την αφήγηση της Μαγδαληνής, που τους ανακοίνωσε ότι βρήκε το τάφο αδειανό. Ο Ιωάννης μας λέγει ότι αυτός πήγε πρώτος στον τάφο, επειδή έτρεχε ταχύτερα, αλλά ο Πέτρος μπήκε μέσα πρώτος. Υπάρχουν ζωντανές λεπτομέρειες. Ένα άγγελος εμφανίζεται, υπάρχουν αστραπές και βροντές, ή ξαφνικά δύο άνδρες είναι παρόντες...

Το συμπέρασμα λοιπόν είναι: Ο Ματθαίος και ο Λουκάς αλλοιώνουν επί το ψευδότερο την αληθινή ιστορία. Ο Μάρκος, ο Ιωάννης και ο Λουκάς εν μέρει, λένε αληθινά συμβάντα. Συνεπώς ο τάφος ήταν κενός προς μεγάλη έκπληξη των μαθητών. Είναι επίσης αληθές το ότι ο Ιησούς μετά ταύτα συνάντησε τους αποστόλους του στην Ιερουσαλήμ και στην Γαλιλαία. Ο Ιησούς επέζησε της σταυρώσεως. Εάν η υπόθεση της παραφρενείας είναι αποδεκτή, αυτό είναι το μόνο δυνατό συμπέρασμα, δεδομένου του μέρους αληθείας των μαρτυριών.

Υπ' αυτή την άποψη μερικές λεπτομέρειες του *Ευαγγελίου* καθίστανται πολύ

σημαντικές: 1°) Η στάση του Πιλάτου, που δεν ήταν φίλος των Ιουδαίων και του άρεσε να τους γελοιοποιεί. 2°) Οι επαφές μεταξύ Πιλάτου και Ιωσήφ του απ' Αριμαθαίας. 3°) Ο καλός εκατόνταρχος που διαφύλαξε τον Ιησού. 4°) Το πολύ βιαστικό τέλος της σταυρώσεως και την απόδοση του σώματος του Ιησού στην μητέρα του και στον Ιωσήφ τον απ' Αριμαθαίας. 5°) Ο καινούργιος τάφος και η παρουσία ενός νεαρού υπηρέτη.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο Πιλάτος διέταξε να διαφυλαχθεί ο Ιησούς, έτσι ώστε να μην αποθάνει και να μπορεί να επανέλθει στην ζωή. Ο Ιωσήφ ο απ' Αριμαθαίας θα άφηνε κάποιον υπηρέτη στον τάφο για να περιποιηθεί τον Ιησού. Μετά από τρεις ημέρες ο Ιησούς είχε επαρκώς θεραπευτεί για να εμφανιστεί και να επισκεφτεί μερικές μέρες αργότερα τους μαθητές του στην Ιερουσαλήμ κατά την νύχτα. Αλλά θα έπρεπε να διαφύγει σε ασφαλέστερες περιοχές όπως η Γαλιλαία, και από εκεί να εξαφανιστεί οριστικώς. Ένας καινούργιος λογικός συλλογισμός φαίνεται να συνεπάγεται ότι ο Ιησούς εξαφανίστηκε στην έρημο ή στην Έφεσο π. χ., λαμβάνοντας άλλο όνομα όπως Ιωάννης. Εάν οι απόστολοι ήθελαν πραγματικώς να αναγγείλουν την ανάστασή του, θα έπρεπε να ομολογήσουν που ο Ιησούς βρισκόταν. Ο απλούστερος τρόπος να απαλλαγούν απ' αυτό το πρόβλημα ήταν η ιστοριούλα της Αναλήψεως. Αλλά αυτή η ιστοριούλα σύμφωνα με τα κριτήρια του Undeutsch είναι ψευδής. Συνεπώς παραμένει το πρόβλημα: εάν ο Ιησούς ζούσε κάπου είναι δυνατόν να μην άφηνε κάποια ίχνη; Καθόλου δεν είναι. Εάν αυτός ήταν παραφρενής, είναι πάρα πολύ απίθανο το ότι θα παρέμεινε εντελώς ήσυχος. Εάν λοιπόν θέλομε να ξαναανακαλύψομε τον Ιησού, πρέπει να ψάξομε για ίχνη παραφρενείας.

Και να το λοιπόν το αξιοπαρατήρητο αποτέλεσμα. Υπάρχει ένα μυστήριο δοκίμιο, το οποίο είναι μια καθαρή έκφραση παραφρενείας: *Η Αποκάλυψις του Ιωάννου*. Αυτό το μυστήριο βιβλιαράκι μπορεί να αποκαλύψει την αλήθεια για τον Ιησού.

Κεφάλαιο 6: Περί της χρονολογήσεως της Αποκαλύψεως

Η πλειονότης των εξηγητών χρονολογεί την *Αποκάλυψιν του Ιωάννου* ως κείμενο που γράφτηκε γύρω στο 90 μ. Χ. και ακόμα πολύ αργότερα. Τα επιχειρήματα προς τούτο είναι τα εξής: Στο κείμενο αναφέρονται επτά ή οκτώ βασιλείς της Ρώμης (αυτοκράτορες), υπάρχει υπαινιγμός για την μεγάλη πυρκαγιά στη Ρώμη, πιθανώς του 64 μ. Χ. υπό τον Νέρωνα (vaticinium ex eventu) και ο αριθμός του θηρίου είναι 666, ίσως ο αριθμός του Νέρωνος (ΚΣΑΡ ΝΡΩΝ με Εβραϊκά γράμματα). Μετρώντας

και κάνοντας αρχή με τον Αύγουστο, χωρίς να συμπεριλάβομε τους Γάλβα (68-69), Όθωνα (69) και Βιτέλλιο (69) φτάνει κανείς στον Δομιτιανό (81-96). Αυτά τα επιχειρήματα δεν ρίχνουν καθόλου φως σ' αυτό το μυστήριο κείμενο. Επί πλέον ευρίσκονται σε αντίφαση με αυτό το βιβλίο. Λέγεται ότι πέντε βασιλείς έπεσαν και ότι ο έβδομος δεν είναι ακόμα εκεί, αλλά δεν θα περάσει πολύ χρόνος για να έλθει. Έπεται λοιπόν ότι η Αποκάλυψις πρέπει να χρονολογηθεί κατά την διάρκεια της βασιλείας του έκτου βασιλέως και ότι το κρυπτογράφημα 666 αποκαλύπτει το όνομα του. Σύμφωνα με την προηγούμενη γνώμη ο Νέρων πρέπει να είναι ο έκτος βασιλεύς, αλλά αυτό είναι αδύνατον διότι στον κατάλογο των αυτοκρατόρων αυτός είναι πέμπτος. Σύμφωνα με το βιβλίο αυτό η καταστροφή της Ρώμης πρέπει να συμβεί κατά την βασιλεία του εβδόμου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι ο Νέρων. Η λύση ότι ο Δομιτιανός είναι ο έβδομος, ή ο όγδοος δεν ικανοποιεί καθόλου, γιατί εβασίλευσε όχι ακριβώς βραχεία περίοδο. Πρέπει επίσης αυθαιρέτως να υπερπηδήσομε τους Γάλβα, Όθωνα και Βιτέλλιο. Ο λόγος για αυτό το ερμηνευτικό χάος είναι το γεγονός ότι έναν μεγάλο αριθμός λεπτομερειών δεν έχουν κατανοηθεί ακόμα καλώς, π. χ. ο όγδοος βασιλεύς που ήταν ένας εκ των επτά.

Η μέθοδος που εφαρμόζεται εδώ, επικεντρώνεται σ' αυτές τις λεπτομέρειες, συμπεριλαμβάνοντας τις τυπικές ειδικές διανοητικές διαδικασίες, την ανάκατη κατασκευή, το συμβολικό, ερμητικό και ιδιοσυγκρασιακό ύφος, την μόλυνση των νοητικών εννοιών και αναπαραστάσεων. Παρ' όλα αυτά τα ιδιαίτερα γνωρίσματα, μερικές λεπτομέρειες μπορεί να είναι ακριβείς υπαινιγμοί, ήτοι μεταφορές που πρέπει να εξακριβωθούν. Αυτή η εξακρίβωση οφείλει να προέρχεται από την ακριβή αναπαράσταση του πολιτισμικού υποβάθρου κατά τον καιρό που η *Αποκάλυψις* συνελήφθη ως κείμενο. Στην προηγούμενη διατύπωση αυτή η ακριβής αναπαράσταση ελλείπει. Είχε ξεχαστεί ότι το όνομα Καίσαρ δεν ήταν τίτλος αξιώματος αλλά κανονικό όνομα. Είχε ακόμα ξεχαστεί ότι ο κατάλογος των αυτοκρατόρων που έχομε τώρα δεν συμπίπτει με την διαδοχή των Καισάρων, και ότι η περιγραφή της πυρκαγιάς της Ρώμης (που την δανείστηκε από τον Ιεζεκιήλ) είναι εντελώς διαφορετική από την περιγραφή της πραγματικής πυρκαγιάς (Τάκιτος: *ένα απερίγραπτο χάος εις την πόλιν*) και μια έκφραση όπως: «ο όγδοος βασιλεύς ο οποίος ήτο εις εκ των επτά» παρέμεινε πλήρως ακατανόητη.

Οκτάβιος, ο όγδοος δηλαδή, ήταν το αρχικό όνομα του Οκταβιανού Καίσαρος Αυγούστου, που είχε υιοθετηθεί από τον Ιούλιο Καίσαρα. Ο Ιούλιος Καίσαρ φονεύθηκε διότι υπέπεσε στην υποψία ότι ήθελε να γίνει βασιλεύς. Υπήρχε και ο θρύλος των επτά βασιλέων της Ρώμης. Ο θρύλος αυτών των επτά βασιλέων

εμφανίστηκε κατά την απαρχή της Ρώμης εδώ όμως προβάλλεται στο τέλος. Η Ρώμη θα εξαφανιστεί κατά την διάρκεια της βασιλείας του εβδόμου (που δεν θα βασιλεύσει για πολύ χρόνο). Καθώς ο έβδομος δεν έχει ακόμα αφιχθεί, η Αποκάλυψις πρέπει να χρονολογηθεί εντός της βασιλείας του έκτου αφού οι πέντε έχουν ήδη παρέλθει. Καθώς λοιπόν ο Οκτάβιος είναι ο όγδοος, οι επτά είναι Καίσαρες. Πρώτος είναι ο Ιούλιος Καίσαρ (πρώτος βασιλεύς κατά την Αποκάλυψιν). Ο δεύτερος είναι επίσης όγδοος: ο Οκτάβιος Αύγουστος, δηλαδή. Τρίτος είναι ο Τιβέριος, και τέταρτος ο, συχνάκις ξεχασμένος, Γερμανικός, που απέθανε δηλητηριασμένος και που κατείχε το *imperium maius*. Πέμπτος είναι ο Γάιος Καλιγούλας, έκτος ο Κλαύδιος και έβδομος ο Νέρων. Η Αποκάλυψις λοιπόν δύναται να χρονολογηθεί κατά τα έτη 45-47 και όχι το 90 και αργότερα.

Υπάρχει ένας δράκων και δύο θηρία. Το πρώτο θηρίο έχει επτά κεφαλές και κέρατα δέκα, το δεύτερο έχει μόνο δύο κέρατα. Φυσικά το πρώτο θηρίο που συμβολίζεται από τις επτά κεφαλές των επτά βασιλέων της Ρώμης, μία εκ των οποίων είναι θανάσιμα τραυματισμένη (Ιούλιος Καίσαρ). Τα δέκα κέρατα είναι οι κυβερνήτες των δέκα επαρχιών της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (ο δράκων).

Ο δράκων έδωσε εξουσία στο θηρίο (την αυτοκρατορική εξουσία). Το θηρίο βασιλεύει για 42 μήνες. Αυτή είναι η ακριβής περίοδος της βασιλείας του Καλιγούλα ο οποίος εβασίλευσε από την 1^η Ιουλίου του 37 έως την 21^η Ιανουαρίου του 41 και που ηθέλησε να λατρεύεται ως θεός (Ζεύς Επιφανής Νέος Γάιος), ακόμα και στον Ναό της Ιερουσαλήμ. Το δεύτερο θηρίο έχει μόνο δυο κέρατα, αποφασίζει και διατάσσει την λατρεία του αυτοκράτορος και τους φόρους. Διοικεί υπό την εποπτίαν του πρώτου θηρίου, του αυτοκράτορος δηλαδή. Αυτό είναι καθαρά η σύγκλητος της Ρώμης με τους δύο υπάτους επικεφαλείς. Αλλά το θηρίο είναι και άνθρωπος και αυτός ο άνθρωπος έχει τον αριθμό 666. Γραμμένος με Ελληνικούς χαρακτήρες 666 = ΧΞϜ (χι, ξι και δίγαμμα). Το δίγαμμα εννοεί το 6, το ξι το 60 και το χι το 600. Για το δίγαμμα η εννοιολογική απόδοση είναι καθαρή: πέντε βασιλείς έπεσαν, ο έκτος Καίσαρ ευρίσκεται εκεί. Έτσι το Δίγαμμα εννοεί τον έκτο βασιλέα. Ξι είναι η συντομογραφία του «Καίσαρ», της Ελληνικής προφοράς του Caesar. Περί του Χι πρέπει να ενθυμηθούμε ότι οι αυτοκράτορες ήταν Ρωμαίοι αυτοκράτορες: 600 = DC στα Λατινικά και αυτός είναι ο Divus Claudius, καθώς divus (θεϊκός ή αποθεωμένος) ήταν η μόδα να προσφωνείται ο αυτοκράτωρ. Divus ήταν τίτλος, ο οποίος ήταν αντικείμενο κοροϊδίας για τους Ιουδαίους ακόμα και για τους Ρωμαίους (βλέπε: L. Seneca, Divi Claudii Aprocolocytosis). Αυτός εδώ ο Κλαύδιος ήταν άσχημος σαν θηρίο όπως και η ίδια

ή μάνα του έλεγε (Σουετώνιος). Καθένας βλέπει ένα μίγμα υπαινιγμών: τον θάνατο του Καίσαρος, την βασιλεία του Γαίου, και την βασιλεία του Κλαυδίου. Το θηρίο έρχεται από την θάλασσα, πιθανώς διότι η ναυμαχία στο Άκτιο ήταν η απαρχή της δυνάμεως του θηρίου (Αυγούστου). Αντιθέτως το δεύτερο θηρίο πρέπει να έλθει από την ξηρά.

Ο όρος θηρίο πιθανώς να προέρχεται από την φυσική εμφάνιση του Κλαυδίου. Ο Σενέκας λέγει ότι οι θεοί δημιούργησαν το σώμα του όταν ήταν οργισμένοι (Σενέκας, και *Αποκάλυψις* 11). Συμπληρώθηκε και από τα γνωρίσματα του θηρίου στον Ιεζεκιήλ (με πρόσωπο λέοντος, κλπ.). Τοποθετείται κατά την διαμάχη των Ιουδαίων και των Ρωμαίων (φορολογία και λατρεία), την συμβολική βραχεία περίοδο της βασιλείας του Γαίου, το συμβολικό κρυπτογράφημα του Κλαυδίου. Τοιουτοτρόπως καθένας μπορεί να συμπεράνει αναγωγικά την διαδικασία της συνθέσεως: το κείμενο είναι ένα συνονθύλευμα ιστορικών πληροφοριών, χαλαρά ενοποιημένων διά συμβολικών σχημάτων. Ως εκ τούτων η *Αποκάλυψις* μπορεί να χρονολογηθεί εντός του έτους 45, διότι αυτή η χρονολόγηση έρχεται σε συμφωνία με τις άλλες ιστορικές πηγές. Το έτος 49 ο Κλαύδιος εκδίωξε τους Ιουδαίους από τη Ρώμη, επειδή δημιουργούσαν ταραχές υπό την παρότρυνση ενός συγκεκριμένου Χρηστού (Σουετώνιος). Εάν η *Αποκάλυψις* ήταν γνωστή στη Ρώμη το 47, γίνεται απολύτως κατανοητό, ότι οι Ιουδαίοι ήταν τότε σε επαναστατική διάθεση, όχι μόνο ένεκα των φόρων και της λατρείας του αυτοκράτορος Γαίου, αλλά και διότι παρεκινούντο να βάλουν φωτιά στη Ρώμη και να αρνούνται να πληρώνουν φόρους. Ήταν μια εκστρατεία πολιτικής ανυπακοής και τρομοκρατίας, που κατεστάλη δριμύτατα από τον Κλαύδιο. Ούτως ο Σουετώνιος γράφει ορθώς όταν αποκαλεί τον υποκινητή Χρηστό.

Συμφώνως προς τον Σουετώνιο ένας συγκλητικός είπε στον Νέρωνα ότι ευχόταν η Ρώμη να καταστραφεί κατά την διάρκεια της βασιλείας του. Ο Νέρων απήντησε ότι και αυτός ευχόταν το ίδιο, διότι αντιπαθούσε τις μικρές οδούς της αρχαίας Ρώμης και ήθελε να την ξαναχτίσει. Έτσι υποψιάζεται κανείς ότι κατ' αυτόν τον καιρό η προφητεία ήταν γνωστή. Μετά όμως ο Νέρων δεν edίστασε να συλλάβει τους Χριστιανούς ως ενόχους διά την πυρκαγιά της Ρώμης, τους άφηνε να καίγονται και για την προσβολή προς τον αυτοκράτορα υποχρεώνονταν να παλεύουν ενδεδυμένοι με δέρματα αγρίων ζώων, επειδή φυσικά η *Αποκάλυψις* αποκαλούσε τους αυτοκράτορες θηρία. Ο καθένας πρέπει να το καταλάβει αυτό. Διά την υπόθεση ότι η *Αποκάλυψις* γράφτηκε πριν το 47 το ισχυρότερο επιχείρημα είναι η αρμονία όλων των ιστορικών πηγών και το γεγονός ότι αποδίδουν νόημα.

Το γεγονός ότι ο Κλαύδιος περιγράφεται ομοφώνως ως θηρίο από τον Σενέκα και από την *Αποκάλυψιν*, τέρας κατά τον Σουετώνιο, οφείλεται ακόμα και στο γεγονός ότι υπέφερε από ισχυρό τρόμο της κεφαλής και των χεριών, είχε και μία κνήμη ελαττωματική και τραχεία φωνή (Σενέκας, και *Αποκάλυψις* κεφάλαιο 5). Ο Σενέκας είναι πολύ σαφής. Γράφει ότι ο Ηρακλής είχε δει πολλά τέρατα, αλλά όχι όλα! Η φωνή του ήταν φωνή θαλασσίου τέρατος. Ο Σενέκας κατηγορεί τον Κλαύδιο ότι καταδίκασε πολύ κόσμο και καταλαβαίνει κανείς τους υπαινιγμούς του στην *Αποκάλυψιν* μέχρι τον αποκεφαλισμό πολλών Ιουδαιο-Χριστιανών που διετάχθη από τον Κλαύδιο (*Αποκάλυψις* 20: 4, 6: 9, 18: 6, 13: 9, κεφάλαιο 15, 16: 6, 17: 6, 18: 24, 19: 2, 20: 4). Εκείνοι όμως που υπακούουν στους νόμους της Ρώμης εκφοβίζονται ότι θα καταδικαστούν από τον Ιησού και θα βασανίζονται από την πυρά (*Αποκάλυψις* 14: 10) και από κακά έλκη (*Αποκάλυψις* 16: 2). Οι Άγιοι πρέπει να υπομένουν και να αρνούνται να πληρώνουν φόρους (να λαμβάνουν δηλαδή το σημείο του ονόματος του αυτοκράτορος) (βλέπε *Αποκάλυψις* 13: 17 «και ίνα μη τις δύνηται αγοράσαι ή πωλήσαι ει μη ο έχων το χάραγμα, το όνομα του θηρίου ή τον αριθμόν του ονόματος αυτού -που ήταν γραμμένο επί των νομισμάτων-» και 14: 12 «Ώδε η υπομονή των αγίων εστίν, οι τηρούντες τας εντολάς του Θεού και την πίστιν Ιησού.»). Δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία ότι η *Αποκάλυψις* υποκίνησε τους Χριστιανούς σε πολιτική ανυπακοή, ακόμα και όταν αυτοί καταδικάζονταν σε θάνατο. Ο Χριστός είναι ο υποκινητής των ταραχών στη Ρώμη, καθώς ο Σουετώνιος έγραψε, και ο Κλαύδιος ήταν ριζικός στην καταστολή. Με την θανατική ποινή και την εκδίωξη (του έτους 49) προσπάθησε να καταβάλει τις ταραχές, οι οποίες προήρχοντο από το μίσος του Ιησού κατά του αυτοκράτορος ο οποίος τον εμπόδιζε για να επέλθει με δόξα και να κυβερνήσει ολόκληρο τον κόσμο (*Β΄ Πρός Θεσσαλονικείς* 2: 1-12). Οι Ιουδαίοι, και ειδικά οι Χριστιανοί τοιούτοι, δεν είχαν την αίσθηση του χιούμορ που χαρακτηρίζει το Ρωμαϊκό πνεύμα σε ότι αφορά την θεοποίηση των Ρωμαίων Αυτοκρατόρων. Εάν κανείς διαβάσει Σενέκα, βλέπει ότι οι Ρωμαίοι ήταν γεμάτοι από χλεύη γι' αυτές τις θεοποιήσεις. Ο Κλαύδιος γελοιοποιήθηκε καθώς ήθελε να γίνει θεός, και τελικά καταδικάζεται να γίνει δούλος, και ο βασικός λόγος είναι ότι: *tam facile homines occidebat quam canis adsidit* (εσκότωνε ανθρώπους τόσο εύκολα όσο ένας σκύλος κατουράει) (Σενέκας, και *Αποκάλυψις* 10: 10). Ο πραγματικός φονιάς των Ιουδαίων ήταν ο Κλαύδιος. Αυτός ήταν το θηρίο.

Είναι αξιοπαρατήρητο το ότι ο Παύλος στην *Πρός Ρωμαίους Επιστολή* (κεφάλαιο 13) προσπαθεί να επιτύχει υπακοή προς τις αρχές και πληρωμή φόρων (13: 6). Αυτή η επιστολή πρέπει να γράφτηκε μέσα στο έτος 56, δηλαδή μετά τον θάνατο

του Κλαυδίου το 54. Καθώς ο Σενέκας υποδεικνύει, ο νεαρός Νέρων ενέπνευσε κάποια ελπίδα στη Ρώμη, ακόμα και για τους Ιουδαίους που ξαναγύρισαν εκεί. Εντωμεταξύ ο Παύλος βρισκόταν στην Ρώμη ως ένας φυλακισμένος. Πιθανώς να ήλθε και ο Πέτρος στη Ρώμη και ήταν εκεί κατά την διάρκεια της πυρκαγιάς. Εάν οι Ιουδαιο-Χριστιανοί έβαλαν την φωτιά στη Ρώμη, αυτό έπρεπε να προετοιμαστεί από τον Παύλο και τον Πέτρο με μεγάλη μυστικότητα. Ο Παύλος στην *Β' Πρός Θεσσαλονικείς Επιστολή* του, 2: 1-12, υπαινίσσεται την θέση της *Αποκαλύψεως* ότι ο Ιησούς δεν μπορεί να επανέλθει διότι εμποδίζεται από τον αντίχριστο (που σημαίνει, τον αντί του Χριστού): δηλαδή, την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Αλλά το τέλος θα έλθει σύντομα, ακόμα εν όσω ο Παύλος ήταν εν ζωή (*Β' Πρός Θεσσαλονικείς* 1: 4-13). Άλλαξαν λοιπόν στρατηγική: να πληρώνουν φόρους, να τιμάνε τον Καίσαρα, αλλά δεν άλλαξαν την βασική τους στάση και την εχθρότητα εναντίον της Ρώμης, η οποία έπρεπε να καταστραφεί. Η αντίφαση ανάμεσα στην *Αποκάλυψιν* (να μην πληρώνουν φόρους, αλλά να προτιμούν να θανατωθούν) και στο δόγμα των Παύλου και Πέτρου μπορεί να κατανοηθεί ως μία εξέλιξη, κάτω από την υπόθεση ότι ο κύριος συγγραφέας της πρώτης θέσεως ήταν τώρα νεκρός, και πλήρως παραμερισμένος (από τους οπαδούς του). Εάν η υπόθεση είναι δεκτή ότι ο Νέρων και μερικοί συγκλητικοί εγνώριζαν ότι η καταστροφή της Ρώμης είχε προβλεφθεί, καθώς ο Σουετώνιος προτείνει, τότε φυσικά κατά την διάρκεια της δεκαετούς βασιλείας του Νέρωνος θα κυκλοφορούσε κάποια φήμη. Εντωμεταξύ οι Χριστιανοί εδιώκοντο παντού. Η *Α' Επιστολή του Πέτρου* (3: 13-17, 4: 11-19, 5: 9) αναφέρει αυτές τις δυσκολίες μεταξύ των ετών 60 και 64. Ο Πέτρος επίσης προσπαθεί να επιτύχει υπακοή προς τον αυτοκράτορα (*Α' Πέτρου* 4: 13-17). Εύκολα ξεχωρίζουμε δύο περιόδους μετά το 45, το προϋποτιθέμενο έτος της κυκλοφορίας της *Αποκαλύψεως*: η πρώτη είναι η περίοδος των ταραχών στη Ρώμη και αλλού μέχρι έτος 49, που τελειώνει με την εκδίωξη των Ιουδαίων. Η δεύτερα περίοδος (49-64) κατά την οποία ο Πέτρος και ο Παύλος κηρύττουν υποταγή στο Νόμο, καθώς προειδοποιούν ότι το τέλος έρχεται εντός ολίγου. Εντωμεταξύ οι Χριστιανοί έχουν δυσκολίες και κατακρίνονται, και έτσι πρέπει να συμπεριφέρονται με σύνεση, και να μην προκαλούν αντιδράσεις: δηλαδή να δεχθούν το δόγμα των Πέτρου και Παύλου παρά το ότι αυτό έρχεται σε αντίφαση με το δόγμα της *Αποκαλύψεως*. Αυτός είναι μια κανονική εξέλιξη, όταν υπάρχει αρκετή καταπίεση: προς τα έξω η συμπεριφορά ομαλοποιείται αλλά η εσωτερική λύσσα παραμένει.

Η ερώτηση που μπορεί να εγερθεί είναι: Εάν υποθέσουμε ότι η υπόλοιπη ζωή του Ιησού τελείωσε το 54, αυτή η φανατική εκδικητικότητα κατά του αυτοκράτορος,

που τον εμπόδιζε να έλθει με δόξα, τελείωσε επίσης. Ήταν πολύ δυνατό τότε ο Πέτρος και Παύλος να ανάλαβαν την αρχηγία, και επειδή δεν θα παρήρχετο πολύ καιρός προτού ο Ιησούς επιστρέψει («*Τούτο δε γίνωσκε, ότι εν εσχάταις ημέραις ενστήσονται καιροί χαλεποί·*» γράφει ο Παύλος στον Τιμόθεον, *Β΄ Προς Τιμόθεον* 3: 1), δεν θα χρησίμευε σε τίποτα να θυσιαστούν και άλλες ζωές για τους φόρους και για να αντιστέκονται ανοιχτά στον νέο Αυτοκράτορα. Έτσι προτίμησαν την μυστική υπονόμευση. Η Ρώμη έπρεπε να καταστραφεί, επειδή εμπόδιζε την επάνοδο του Ιησού.

Οι πρώτοι Χριστιανοί ήταν αληθινοί αναρχικοί. Αυτό έχει τελείως ξεχαστεί. Η περίοδος των δέκα ετών πριν την πυρκαγιά είναι περίοδος επιφυλακτικότητας. Αλλά ακόμα και μετά την πυρκαγιά η εναντιότητα ολοκλήρου της Ιουδαϊκής κοινότητας ήταν στο απόγειό της. Το 66 άρχισε η μεγάλη επανάσταση στην Ιερουσαλήμ, και στην Αλεξάνδρεια σκοτώθηκαν χιλιάδες. Από το 67 μέχρι το 135 και άλλες επαναστάσεις έλαβαν χώρα. Δεδομένης της αντιθέσεως μεταξύ του δόγματος των Πέτρου και Παύλου και του δόγματος της *Αποκαλύψεως* θα ήταν εξαιρετικά απίθανο το ότι η *Αποκάλυψις* ήλθε αργότερα μετά από τις *Επιστολές* του Παύλου και Πέτρου. Το έτος 90 οι φόροι ήταν πλέον περισσότερο από 50 χρόνια πεπαλαιωμένοι, η λατρεία του αυτοκράτορος ήταν μια παλιά παράδοση. Η αγανάκτηση δεν θα μπορούσε να είναι τόσο φρέσκια όσο όταν ο Γάιος έφτιαξε το άγαλμά του για τον Ναό της Ιερουσαλήμ και που τότε οι εμπορικοί φόροι ήταν νέοι. Η πραγματική ακολουθία είναι: αγανάκτηση, ταραχές, επανάσταση, καταστολή, εξωτερική υποταγή, εσωτερική λύσσα, μυστική υπονόμευση, επανάσταση.

Διά ταύτα η *Αποκάλυψις* είναι το πρώτο κείμενο του Χριστιανισμού: το παλαιότερο. Υπό το φως αυτών των προβλημάτων κάποιος μπορεί να ρωτήσει εάν π. χ. ένα λόγιον του Χριστού «*απόδοτε ουν τα Καίσαρος Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεω*» δεν προσετέθη τελευταίως ως ένα μέρος της στρατηγικής της Εκκλησίας για να επιτύχει ώστε οι Χριστιανοί να πληρώνουν φόρους.

Η συνέπεια της αλλαγής απόψεως είναι σημαντική. Η *Αποκάλυψις* είναι η γέφυρα ανάμεσα στην πραγματική δημόσια ζωή του Ιησού και των *Επιστολών* του Παύλου, και του *Ευαγγελίου* αργότερα ως κείμενα.

Ότι το παρατεθέν λόγιον είναι πιθανή ύστερη προσθήκη υποστηρίζεται και από το γεγονός ότι, στον Λουκά 22: 2, κατά την δίκη του Ιησού μπροστά στον Πιλάτο η κατηγορία κατά του Ιησού είναι, ότι κηρύττει επανάσταση εναντίον του Καίσαρος,

ότι απαγορεύει να πληρώνουν φόρους και ότι προσποιείται πως είναι ο Μεσσίας, ο Βασιλεύς. Αυτά επιβεβαιώνονται και από την *Αποκάλυψιν*, η οποία υποκινεί επανάσταση εναντίον της Ρώμης και του Καίσαρος για να καεί η Ρώμη και απαγορεύει την πληρωμή φόρων (να λάβουν δηλαδή το χάραγμα του θηρίου). Ο Λουκάς αναφέρει απλώς τις κατηγορίες χωρίς να έχει συνειδητοποιήσει ότι η *Αποκάλυψις* περιέχει ακριβώς την βεβαίωσή τους. Όταν δημοσιεύονται τα *Ευαγγέλια* ο Ιησούς παρουσιάζεται να πληρώνει φόρους και νομιμόφρων υπήκοος του Καίσαρος, και αυτό είναι σε συμφωνία με την επίσημη στρατηγική της τότε Εκκλησίας. Συνεπώς πρέπει να παραδεχθούμε ότι ο ιστορικός Ιησούς πράγματι κήρυττε επανάσταση εναντίον της Ρώμης και απαγόρευε την πληρωμή φόρων, αν όχι δημοσίως σίγουρα στους μαθητές του. Στο *Ευαγγέλιο* αναφέρονται συζητήσεις επάνω σ' αυτό το θέμα (Μάρκος 12: 13-17).

Η *Αποκάλυψις* βεβαίως είναι το πιο πρωτόγονο δοκίμιο. Είναι άραγε και παραφρενικό δοκίμιο; Η γενική γνώμη των εξηγητών για την *Αποκάλυψιν* είναι ότι πρόκειται για μια φιλολογική εργασία του είδους της αποκαλυπτικής φιλολογίας (Ιεζεκιήλ, Δανιήλ, Ενώχ, κλπ.), που περιέχει προφητείες για το τέλος των καιρών, προβλέπει καταστροφές, με οράματα, αγγέλους και αποκρυπτικές, συμβολικές εκφράσεις, που δεν είναι πάντοτε καλώς κατανοητές σήμερα. (M. J. Lagrange, *Le judaïsme avant Jesus-Christ*, Paris, 1931 et id. , *Le messianisme chez les juifs*, Paris, 1909; E. Schillebeeckx, *Jezus het verhaal van een levende*, Brugge, 1975). Αλλά η ψυχοπαθολογική εξέταση των κειμένων παράγει διαφορετικά αποτελέσματα. Οι Ιεζεκιήλ, Δανιήλ και Ενώχ ήταν διανοητικώς άρρωστοι, σχιζοφρενείς και παραφρενείς, καταδεικνύοντας όλα τα τυπικά συμπτώματα αυτών των ασθενειών: ελάμβαναν αποκαλύψεις, έβλεπαν οράματα, ήταν οι εκλεγμένοι, προέβλεπαν καταστροφές (Βλέπε: K. Jaspers, l. c.). Η *Αποκάλυψις* δεν αποτελεί εξαίρεση. Χαρακτηριστικό της *Αποκαλύψεως* είναι η μεγαλομανιακή σφαίρα, η ανατριχιαστική επιθετικότητα και ο ναρκισσισμός. Συμπτωματικά χαρακτηριστικά είναι οι δυνατές φωνές, οι κραυγές, τα συμβολικά, τα ιδιοσυγκρασιακά, οι δασκαλίστικες εκφράσεις, το φαινόμενο *zoopsy* (δηλαδή το να βλέπεις τέρατα και θηρία), η παραισθησιακή κατάσταση, οι καταστροφικές προβλέψεις, η τυπική συστηματική παρουσίαση λεπτομερειών (οι Ενώχ, Ιεζεκιήλ, και Δανιήλ εξομοιώθηκαν). Η ανωμαλία των διανοητικών διαδικασιών ημπορεί ευκόλως αν αποδειχθεί: ένας αριθμός εκφράσεων εμπνέεται από ένα μεγάλο παραφούσκωμα του Εγώ: δόξα και εξουσία σ' αυτόν, παντοδυναμία, όλοι θα ιδούν την δύναμή του, θα καταστρέψει την Γη και όλους τους λαούς, αυτός είναι ο Υιός του Ανθρώπου. Ο ναρκισσισμός είναι υπέρογκος: όλοι θα τον θαυμάσουν, όλοι θα

εξαγγέλλουν την δόξα του διότι αυτός και μόνος έχει την εξουσία και την σοφία (5: 12), αυτός και μόνος αξίζει να του αποδίδεται δόξα, μόνο το Αρνίον αξίζει για να ανοίξει το βιβλίο των επτά σφραγίδων, αυτός είναι ο βασιλεύς των βασιλέων, ο Κύριος των Κυρίων.

Όλα τα συμβάντα είναι κοσμικά: Πτώσεις αστέρων, άγγελοι καταλαμβάνουν τις τέσσερις γωνίες της γης, αστραπές και βροντές και σεισμοί συνοδεύουν τα γενόμενα. Όλες οι φωνές είναι δυνατές κραυγές, μερικές είναι σαν φωνή βροντής. Όλες οι τιμωρίες είναι φρικτές: ποτάμια αίματος αφθονούν, η Ρώμη θα καταστραφεί μέσα σε μια ώρα ή μια ημέρα (18: 8-9), όλοι οι βασιλείς, όλοι οι στρατιώτες, όλα τα άλογα θα κατασπαραχθούν από τα πτηνά. Το θηρίο θα καεί ζωντανό (γι' αυτόν τον λόγο ο Νέρων έκαιγε τους Χριστιανούς ζωντανούς), όλοι οι άλλοι θα φονευθούν από τον ίδιο τον Χριστό (19: 17-21), όλα τα ζωντανά της θάλασσης θα αποθάνουν (16: 3), κλπ, κλπ. Όλες αυτές οι καταστροφές είναι το αποτέλεσμα της οργής του Θεού. Η Ρώμη περιγράφεται σαν την Μεγάλη Πόρνη και η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ταυτοποιείται με τον ίδιο τον Σατανά.

Όλος αυτός ο θυμός, όλες αυτές οι καταστροφές οφείλονται στο γεγονός ότι όλοι οι άλλοι υποτίθενται πως είναι οι εχθροί του Ιησού (αν και η πλειοψηφία ολόκληρης της ανθρωπότητας δεν ε γνώριζε ποιος ήταν ο Ιησούς) και διά τούτο όλοι είναι ένοχοι και πρέπει να καταστραφούν. Μόνο αυτοί που είναι οι εκλεγμένοι θα βασιλεύσουν με τον Ιησού για 1000 χρόνια. (Βλέπε επίσης την πρόβλεψη του Παύλου στην *Α΄ Πρός Θεσσαλονικείς* 4: 13-19 και *Β΄ Πρός Θεσσαλονικείς*, 2: 1-12.). Η άμετρη και αλόγιστη επιθετικότητα είναι μια συνέπεια του υπερβολικού παραφουσκώματος του Εγώ. Ο παθολογικός χαρακτήρας αυτών των διανοητικών διαδικασιών είναι, όπως έχει λεχθεί, καλώς γνωστός.

Η υπόθεση ότι η προέλευση αυτού του βιβλίου είναι μαγαλομανιακή παραφρενική είναι η μόνη εύλογη, εάν κανείς θεωρήσει το αρχικό μέρος του περιεχομένου εν αντιθέσει με το αφομοιωμένο μέρος (δανεισθέν από τον Ιεζεκιήλ και άλλους). Σημειώστε καλά ότι είναι πιθανόν, όπως το κείμενο υποδεικνύει, το κείμενο να γράφτηκε από έναν μαθητή, που ευθύνεται για έναν αριθμό λεπτομερειών και μορφικών στοιχείων (ήταν σίγουρα Ιουδαίος, διότι το συγγραφικό ύφος είναι τυπικό: μεγάλος ο αριθμός των συνδέσμων, πολύ μικρότερος ο αριθμός των γραμματικών μορίων). Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την *Αποκάλυψιν* σαν τον Ύμνον της οργής, του θυμού και του μίσους, ακριβώς το αντίθετο του κατοπινού δόγματος του Ιησού εντός του *Ευαγγελίου*.

Εάν η υπόθεσή μας είναι ακριβής, η *Αποκάλυψις* αντανακλά καλλίτερα την αληθινή νοοτροπία του Ιησού παρά τα *Ευαγγέλια*, τα οποία εγράφησαν αργότερα. Αλλά ακόμα και στα *Ευαγγέλια* παραμένουν ίχνη: οι φοβέρες κατά της Χοραζίν, Βηθσαϊδά, Καπερναούμ, Ιερουσαλήμ αντανακλούν την ίδια νοοτροπία. Αντανακλούν την ίδια λύσσα του Ιησού εναντίον όλων όσων δεν πιστεύουν σ' αυτόν. Και αυτό ακριβώς είναι το ουσιώδες στοιχείο: αυτό περιέχει την απόδειξη ότι ο Ιησούς ήταν παραφρενής, που ισχυριζόταν ότι είναι ο Υιός του Θεού.

Ο απάνθρωπος χαρακτήρας της *Αποκαλύψεως*, η θηριώδης κτηνωδία της, η αλόγιστη λύσσα αποτελούν μια επαρκή απόδειξη της προελεύσεώς της: ένας παθολογικός νους! Τίποτα απολύτως στην *Αποκάλυψιν* δεν είναι αγάπη ή έλεος, όλα είναι αυτοδοξολογία, εκδικητικότητα, οργή, εξουσία, σκληρότητα. Η *Αποκάλυψις* έρχεται σε ισχυρή αντίφαση με το δόγμα του Παύλου και Πέτρου και ακόμα με μερικά λόγια του Ιησού στο *Ευαγγέλιο*. Στο *Ευαγγέλιο* ο Ιησούς έχει εξανθρωπιστεί διά να γίνει περισσότερο δεκτός στον κύκλο των πιστών.

Όπως οι μελέτες του Bultmann έχουν αποδείξει, η πρωτόγονη εκκλησία τροποποίησε και διαμόρφωσε έναν αριθμό εκ των Κυριακών Λογίων. Ένα καθαρό παράδειγμα είναι το λόγιον διά τα παιδιά και την βασιλείαν του Θεού. Στο *Ευαγγέλιο του Θωμά* (R.H. Grant & D.N. Freedman, *Het Thomasevangelie*, Antwerpen, 1960) μερικά Λόγια έχουν διατηρηθεί και επεξηγούν τις περικοπές του *Ευαγγελίου*: Το να είσαι σαν παιδάκι είναι να είσαι ασεξουαλικός (άνευ φύλλου χωρίς σεξ) και ελεύθερος από την σεξουαλική ντροπή (λόγιον 21-22). (Βλέπε και λόγια 37 και 114: για αρσενικό και θηλυκό.). Στα κανονικά *Ευαγγέλια* γράφεται ακόμη ότι στους ουρανούς δεν υπάρχει γάμος και η παρθενία εκθειάζεται όπως ακριβώς και στην *Αποκάλυψιν*. Το θέμα είναι σταθερό: παρθενία και αναστολή από την σεξουαλική δραστηριότητα.

Ποιος έγραψε την Αποκάλυψη: Ποιός ήταν ο Ιωάννης;

Μια επακριβής εξέταση του συγγραφικού ύφους της *Αποκαλύψεως* αποκαλύπτει:

1°) όπως προαναφέρθηκε, ένα τυπικό Ιουδαϊκό, όχι Ελληνικό, ύφος καθώς μια υπερβολική χρήση των συνδέσμων (και, κλπ.) και σπανία χρήση των μορίων φανερώνει, 2°) ένα μη-Ιωαννικό ύφος εάν συγκριθεί με το *Ευαγγέλιο του Ιωάννου* και τις *Επιστολές του Ιωάννου*. (Βλέπε, H. H. Somers, *Analyse statistique du style*, Paris, 1962). Καθώς το περιεχόμενο αντανακλά αυθεντικά Ιουδαϊκά αισθήματα κατά των προσφορών και του κύκλου του Αυτοκράτορος, ο συγγραφέας χωρίς αμφιβολία ήταν ένας Ιουδαίος που αισθάνεται όπως όλοι οι Ιουδαίοι κατά τους

χρόνους του Γαΐου και του Κλαυδίου. Λαμβάνοντας υπ' όψη ότι το βιβλίο αντανακλά και μια παραφρενική συμπτωματολογία σε προχωρημένη μορφή της αρρώστιας, ο συγγραφέας θα πρέπει να ήταν πάνω από τριάντα και πιο πιθανώς πάνω από σαράντα κατά την βασιλείαν του Γαΐου. Αυτός ο Γάιος ήταν σύγχρονος του Ιησού.

Είναι τυπικώς σύνηθες το ότι ένας άγγελος στάλθηκε για να ανακοινώσει το μήνυμα στον δούλο του Θεού που ονομάζεται Ιωάννης (*Αποκάλυψις* 1: 1). Αλλά στον στίχο 1: 9 αυτός ο Ιωάννης έχει ένα όραμα και ακούει μια φωνή και μετά βλέπει τον Υιόν του Ανθρώπου, όπως ακριβώς τον είδαν ο Δανιήλ και ο Ιεζεκιήλ. Εντός του οράματος υπάρχει απ' ευθείας επικοινωνία. Σύμφωνα με τα δικά μας κριτήρια ο άγγελος βρίσκεται εκεί μόνο και μόνο για να αποκρύψει την αλήθεια. Ο Ιησούς ομιλεί και διατάσσει να γράψει προς τις εκκλησίες σε έναν τυπικώς εξουσιαστικό στόμφο: «*Ομιλούσε με εξουσία*», με το ίδιο ύφος του «*Εγώ*» των *Ευαγγελίων* και με τις ίδιες εκφράσεις: «*Ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω...*» και αναπτύσσοντας τα ίδια θέματα: «*Ο πιστεύων εις εμέ*» και «*έρχομαι*». Τα άλλα οράματα αποδίδονται στον Ιωάννην, αλλά στο τέλος ο άγγελος ξανάρχεται, και ενώ ο άγγελος ομιλεί ο Ιησούς ομιλεί ξανά: «*Εγώ ο Ιησούς απέσταλκα τον άγγελον μου*». Υπάρχει διαρκής όσμωση του αγγέλου και του Ιησού. Αυτές οι ασυνέπειες μαζί με την σταθερή παρατήρηση ότι ο άγγελος παρευρίσκεται μόνο και μόνο για να αποκρύψει την αλήθεια, οδηγεί στην υπόθεση, ότι ακριβώς, ένας γραμματεύς εσημείωσε τα οράματα του Ιησού και τους έδωσε μια γραπτή μορφή. Αυτός ο γραμματεύς μπορούσε να ήταν ο Ιωάννης, αλλά αυτό δεν είναι βέβαιο. Αυτά τα ονόματα πολλές φορές είναι ψευδώνυμα, όπως ακριβώς και στο *Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου*. Δοθέντων αυτών των στοιχείων μπορούμε να διατυπώσουμε την υπόθεση ότι ο εμπνέων συγγραφέας της *Αποκαλύψεως* ήταν ο ίδιος ο επιζών Ιησούς σε μια προχωρημένη μορφή της αρρώστιας του. Με αυτή την υπόθεση κατά νουν η *Αποκάλυψις*, που προηγουμένως ήταν ένα ελάχιστα κατανοηθέν δοκίμιο, τώρα καθίσταται ένα εντελώς καθαρό μανιφέστο του πρώιμου Χριστιανισμού.

Εάν κάποιος έχει πολυάριθμα κομμάτια ενός αγνώστου γρίφου, διαβλέπει τότε όλα αυτά τα κομμάτια αποδίδουν νόημα και τι σημαίνει η όλη εικόνα: Είναι βέβαιος ότι η λύση είναι σωστή. Στην περίπτωση της *Αποκαλύψεως* επίσης, όλα τα κομμάτια ταιριάζουν μαζί. Όπως βλέπομε το πρώτο μέρος της ζωής του Ιησού ως το αρχικό στάδιο της αρρώστιας (οι πρώτες κρίσεις) μετά το δεύτερο μέρος (η *Αποκάλυψις*) ως προχωρημένο στάδιο, ευρίσκομε μια πλήρως ανεπτυγμένη παραισθητική κατάσταση, μια συστηματικώς εξελισσομένη αυταπάτη και ένα ναρκισσιστικό

Εγώ. Θα ήταν υπερβολικά αξιοθαύμαστο αν κάποιος άλλο πρόσωπο πέραν του Ιησού θα μπορούσε να έχει καταστρώσει μια τόσο καλά συνεκτική εικόνα μιας παραφρενικής αρρώστιας με την ίδια θεμελιακή αυταπάτη, το ίδιο ύφος του εκφράζεσθαι και την τελεία συνέχιση του Εγώ. Το δοκίμιο είναι πολύ σαφές: Είναι η Αποκάλυψις του Ιησού, γραμμένη από τον Ιωάννη. Σύμφωνα με το Ευαγγέλιο ο Ιησούς ήταν στους Ουρανοί και διά τούτο ένας άγγελος έπρεπε να μεταβεί για να ανακοινώσει το μήνυμα, αλλά αυτός ο άγγελος σύντομα πάει το παραβάν ένεκα της απ' ευθείας οράσεως του Ιησού. Αυτή η ασυνέπεια σημαίνει ότι ο άγγελος βρίσκεται εκεί για να αποκρύψει την πραγματική κατάσταση και για να δώσει συγγραφική μορφή στο κείμενο. Είναι πολύ εκπληκτικό ότι το εκφραστικό ύφος του Ιησού στα Ευαγγέλια αντιστοιχεί με το εκφραστικό ύφος του Ιησού στην Αποκάλυψιν. Όπως προαναφέρθηκε το ύφος της επιβεβαιώσεως χαρακτηριζόταν ως κάποιος που ομιλούσε με εξουσία, Εγώ σου λέγω. Το ίδιο ύφος του Εγώ μπορεί να βρεθεί και στην Αποκάλυψιν: Εγώ θα σου δώσω... Εγώ γνωρίζω... Εγώ θα έλθω... Εγώ ομολογώ... (απανταχού). Υπάρχουν και άλλες τυπικές εκφράσεις, οι οποίες είναι κοινές: «Ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω» (Ματθαίος 13: 9, 13: 43, Μάρκος 4: 11), «Έρχομαι ως κλέπτης» (Ματθαίος 24: 42-44, Μάρκος 13: 33), «Πας ουν όστις ομολογήσει εν εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογήσω καγώ εν αυτώ έμπροσθεν του πατρός μου του εν ουρανοίς. » (Ματθαίος 10: 32, Μάρκος 8: 38, Λουκάς 9: 26), «και υμείς όμοιοι ανθρώποις προσδεχομένοις τον κύριον εαυτών, πότε αναλύσει εκ των γάμων, ίνα ελθόντος και κρούσαντος ευθέως ανοίξωσιν αυτώ. » (Λουκάς 12: 36, 22: 29-30, Ιωάννης 14: 23). Εντελώς ίδια είναι και η εγωκεντρική άποψη: Στο Ευαγγέλιο «Έλεγεν ουν ο Ιησούς προς τους πεπιστευκότας αυτώ Ιουδαίους· εάν υμείς μείνητε εν τω λόγω τω εμω, αληθώς μαθηταί μου εστε,» (Ιωάννης 8: 31, 12: 44), στην Αποκάλυψιν «οΐδά σου τα έργα· -ιδού δέδωκα ενώπιόν σου θύραν ανεωγμένην, ην ουδείς δύναται κλείσαι αυτήν·- ότι μικράν έχεις δύναμιν, και ετήρησάς μου τον λόγον και ουκ ηρνήσω το όνομά μου.» (Αποκάλυψις 3: 8, 2: 3, 2: 13). Το ίδιο δόγμα όσον αφορά πάθη και θάνατο για την πίστη του Ιησού: «ος γαρ αν θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν· ος δ' αν απολέση την εαυτού ψυχήν ένεκεν εμού και του ευαγγελίου ούτος σώσει αυτήν.» (Μάρκος 8: 35), στην Αποκάλυψιν «μηδέν φοβού α μέλλεις παθειν. ιδού δη μέλλει βαλείν ο διάβολος εξ υμών εις φυλακήν ίνα πειρασθήτε, και έξετε θλίψιν ημέρας δέκα. γίνου πιστός άχρι θανάτου, και δώσω σοι τον στέφανον της ζωής.» (Αποκάλυψις 2: 10, 6: 11, 13: 9). Ο χαρακτήρας και οι ομοιότητες είναι αρκετά πειστικές: όλα αυτά τα ιδιοσυγκρασιακά γνωρίσματα υπογραμμίζουν το εγωκεντρικό εξουσιαστικό ύφος, επιμένοντας σε μια πίστη μέχρι θανάτου. Είναι δύσκολο να φανταστούμε ότι ένας ανεξάρτητος συγγραφεύς θα είχε τόσο καλά

αποκρυσταλλώσει τις ιδιοσυγκρασίες του Ιησού στο *Ευαγγέλιο* και τις χρησιμοποίησε με τόσο φυσικό τρόπο.

Η έκφραση «ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω» δεν είναι τόσο συχνή στο *Ευαγγέλιο* (Ματθαίος 13: 9, 13: 43, Μάρκος 4: 12), αλλά στην *Αποκάλυψιν* αυτή η έκφραση χρησιμοποιήθηκε σχεδόν συστηματικά. Δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι αυτή η έκφραση ήταν τόσο κτυπητή, ώστε ένας ανεξάρτητος συγγραφέας θα την είχε απομιμηθεί τόσο συστηματικά. Ένας ικανός αριθμός *Επιστολών των Αποστόλων* είναι γνωστός, δεν υπάρχει όμως καμία που να είναι σαν τις επτά *Επιστολές* προς τις επτά εκκλησίες, καμία απ' αυτές δεν είναι τόσο ασυνήθιστα γεμάτη με υπαινιγμούς προς το *Ευαγγέλιο* και την *Παλαιά Διαθήκη*, καμία εξ αυτών δεν είναι τόσο υπερβολικά χαρακτηρισμένη από ένα ύφος ενός παραφουσκωμένου Εγώ. Η υποψία λοιπόν είναι ότι όσο το *Ευαγγέλιο* άλλο τόσο και η *Αποκάλυψις* ανήκουν σε μία και μοναδική έμπνευση.

Η έτσι καλουμένη φιλολογικού ή συγγραφικού είδους υπόθεση δεν ισχύει: Η *Αποκάλυψις* δεν είναι ένα βιβλίο που διαδίδει μια άποψη περί τας τέλη των καιρών, με προφητείες και καταστροφές, κλπ. Είναι μια προσωπική έκθεση της φανταστικής ζωής ενός παραφρενή.

Σχιζοφρενείς όπως ο Ιεζεκιήλ και ο Ενώχ, αμφότεροι συγγραφείς αποκαλυπτικών γραπτών, έχουν την αποκάλυψη ότι εξελέγησαν από τον Θεό. Καταλαβαίνουν ξαφνικά όλα τα μυστήρια του κόσμου, ταξιδεύουν από το ένα άκρο του κόσμου στο άλλο, ευρίσκονται πάντοτε στο κέντρο μιας κολοσσιαίας επανάστασεως ή συμβάντων, προμηνύουν καταστροφές. Οι αυταπάτες των παραφρενών γενικώς εξελίσσονται πιο συστηματικά, αλλά συχνά μοιράζονται τις ίδιες κοσμικές διαστάσεις. Σπανίως γίνεται αντιληπτό από τους φιλόλογους ότι το ούτως αποκαλούμενο συγγραφικό αποκαλυπτικό ύφος είναι περισσότερο μια συμπτωματική διαδικασία, τυπική της διανοητικής ασθενείας. Καθώς οι περισσότερες αυτών των αυταπατών είναι θρησκευτικές και γεννητικές, καθίσταται σαφές ότι το περιεχόμενό τους ήταν έτοιμο για να πιστευτεί ως ο λόγος του Θεού. Μυστήριες, μεγαλοπρεπείς, μελλοντικές, αυτές οι αποκαλύψεις φαίνεται να περιέχουν υψηλή θεϊκή αλήθεια και ούτω μετετράπησαν σε ιερά βιβλία. Στην πραγματικότητα ήταν οι αφηγήσεις των σχιζοφρενικών και παραφρενικών αυταπατών διανοητικώς ασθενών.

Κεφάλαιο 7: Ανακατασκευή

Είναι ερεθιστικό να δοκιμάσουμε μια ανακατασκευή της ζωής του Ιησού μετά απ'

όσα έχουν ευρεθεί διά μέσου της ψυχοπαθολογικής μεθόδου. Μερικά στοιχεία φυσικά παραμένουν υποθετικά, αλλά είναι οι καλλίτερες υποθέσεις που εναπομένουν μετά από μια ενδελεχή διερεύνηση.

Ο Ηρώδης, ο Μέγας, βασίλευε στην Ιερουσαλήμ. Ο Ζαχαρίας ήταν ένας ιερέας, νυμφευμένος με την Ελισάβετ. Οι Ιερείς μπαινόβγαιναν εύκολα στο παλάτι του Ηρώδη. Ο Ζαχαρίας και η Ελισάβετ ήταν πολύ γνωστοί στον βασιλικό περίγυρο. Δεν είχαν παιδιά. Ο Ηρώδης Αρχέλαος, ένας νεαρός γιος του Ηρώδη, στάλθηκε στη Ρώμη για να σπουδάσει ανώτερες σπουδές. Όταν γύρισε πίσω ο Ηρώδης υπέδειξε αυτόν ως διάδοχό του λίγο πριν πεθάνει. Εντωμεταξύ ο νεαρός Αρχέλαος έμαθε να διασκεδάζει και είχε πολύ δραστήρια σεξουαλική ζωή στην Ιερουσαλήμ. Η Μαρία ήταν ένα νεαρό κορίτσι, που κατοικούσε στην Ιερουσαλήμ και ήταν αρραβωνιασμένη με τον Ιωσήφ. Μια ημέρα βρέθηκε να είναι έγκυος, όπως το ίδιο και η συγγενής της (ανηψιά; εξαδέλφη;) Ελισάβετ. Η τελευταία έπρεπε να ομολογήσει στον Ζαχαρία ότι το παιδί δεν ήταν δικό του. Στην γειτονιά και την οικογένεια δεν μπορούσαν φυσικά να παραδεχθούν κανένα σκάνδαλο. Για να κάνουν την γέννηση του παιδιού νόμιμη όφειλαν να κατασκευάσουν ένα σενάριο. Ο Ζαχαρίας θα είχε ένα όραμα ενός αγγέλου και να μείνει άφωνος. Θα επανακτούσε την φωνή του όταν το παιδί γεννιόταν. Παρά τούτα δεν έδωσε στο παιδί το δικό του όνομα, για να μην τον αντικαταστήσει ως ιερέα. Η Μαρία εντωμεταξύ γνώριζε ότι ήταν έγκυος και επίσης όφειλε να καταστήσει πιστευτό το γεγονός ότι δεν εγνώριζε τίνας ήταν το παιδί (*Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου 13. 3*). Αφού το παραμύθι της Ελισάβετ λειτούργησε τόσο καλά, θα εφεύρισκε μια παρόμοια ιστοριούλα και να την πει στον αρραβωνιαστικό της, ο οποίος δεν πείστηκε πραγματικά μεν, αλλά τελικά την αποδέχτηκε μαζί με το παιδί της. Ο Ηρώδης ο Μέγας απέθανε και τον διαδέχτηκε ο Αρχέλαος. Η Ιερουσαλήμ ήταν κάθε λίγο και λιγάκι ένα πεδίο μάχης. Ήταν ακριβώς η στιγμή που η εγκυμοσύνη της Μαρίας είχε φτάσει προς το τέλος της. Πολύς λαός ζητούσε ασφαλέστερο περιβάλλον στην περιοχή της Ιερουσαλήμ. Η Μαρία και ο Ιωσήφ ήταν επίσης φυγάδες και μετέβησαν στην Βηθλεέμ. Εκεί σε έναν στάβλο γεννήθηκε ο Ιησούς. Όπως ο Ιωάννης, έτσι ακριβώς και ο Ιησούς δεν έλαβε το όνομα του νομίμου πατρός του. Καθώς οι ταραχές συνεχίζονταν, ο Ιωσήφ και η Μαρία αποφάσισαν να κατοικήσουν στην Ναζαρέτ, μια ήσυχη πολίχνη. Ο Ιησούς μεγάλωσε στην Ναζαρέτ. Εγνώριζε ότι δεν ήταν ο γιος του Ιωσήφ και η μητέρα του τού αφηγήθηκε το παραμύθι του αγγέλου και του Αγίου Πνεύματος. Όπως όλα τα μικρά παιδιά έτσι και αυτός αγωνιούσε να καταλάβει ποιος ήταν ο ίδιος και ποιος ήταν ο πατέρας του. Καθώς του είχαν πει ότι το Πνεύμα του Θεού, και ότι προφητεύτηκε γι' αυτόν, ότι ήταν ο

μόνος πατέρας του η περιέργειά του μεγάλωσε και η *Βίβλος*, που διαβαζόταν στις συναγωγές, κατάντησε το κέντρο των ερωτημάτων της διανοήσεώς του. Και μετά έφτασε η ημέρα που ο Ιωσήφ και η Μαρία απεφάσισαν να ταξιδέψουν στην Ιερουσαλήμ. Ο Ιησούς ήταν δώδεκα χρονών. Ο Ναός ήταν ο οίκος του πατρός του. Θα τον έβλεπε τώρα. Ο Ναός του έκανε τεραστία εντύπωση. Εκεί συνάντησε τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους: θα μπορούσε να τους ρωτήσει διάφορες ερωτήσεις. Όλες οι ερωτήσεις επικεντρώνονταν φυσικά στο θέμα του Υιού του Θεού και σε συναφείς εκφράσεις. Ο Ιωσήφ και η Μαρία δεν του έδιναν ιδιαίτερη προσοχή. Πως θα μπορούσε να εξηγηθεί ότι είχαν περάσει σχεδόν δύο ημέρες προτού αρχίσουν να τον αναζητούν; Ο ίδιος ήταν αναίσθητος για τις ενδεχόμενες ταλαιπωρίες που προξένησε στους γονείς του, ενώ παρέμενε στην Ιερουσαλήμ. Πως ζούσε αυτές τις τρεις μέρες; Θα χρειαζόταν φαί και ύπνο... Μετά από τρεις μέρες ο Ιωσήφ και η Μαρία τον βρήκαν στον Ναό. Η απάντηση στην μητέρα του ήταν ψυχρή σαν τον πάγο. «Δεν γνωρίζατε ότι έπρεπε να είμαι στον οίκον του Πατρός μου». Με αυτή την απάντηση απορρίπτει την μητέρα του και ιδιαίτερα τον πατριό του. «Δεν κατάλαβαν τι τους είπε» μας λέγει αφελέστατα το *Ευαγγέλιο*. Ο Ιησούς φυσικά έψαχνε για την ταυτότητά του. Εγνώριζε ότι ο Ιωσήφ δεν ήταν ο πατέρας του. Από 'δω και 'μπρός αυτό το πρόβλημα της ταυτότητάς του γίνεται το θεμελιακό ζήτημα μιας αυξανομένης αυταπάτης.

Ο Ιησούς έγινε έφηβος με ένα απέραντο ενδιαφέρον για την *Βίβλο*, ιδιαιτέρως δε διά τα προφητικά βιβλία. Ερευνούσε για επιβεβαίωση και αποσαφήνιση. Όλο και περισσότερο πειθόταν ότι ο Υιός του Θεού ήταν ο ερχόμενος Μεσσίας, ο ερχόμενος Υιός του Ανθρώπου και ότι αυτός θα μπορούσε να είναι ο ίδιος. Μερικές φορές ομίλησε στην οικογένειά του για τις ιδέες του. Αυτοί αγχώθηκαν. Τον ίδιο καιρό ο Ιωάννης ο Βαπτιστής άρχισε την επιβεβαίωσή του. Όπως κάποιος που ήταν πολύ ιδιότροπος ήταν φανερά αμαρτωλός, η οικογένεια τού Ιησού τον ήθελε να πάει να βαπτιστεί από τον Ιωάννη για άφεση αμαρτιών, έτσι ώστε ο διάβολος να έφευγε από μέσα του.

Ο Ιησούς δεν ήθελε να βαπτιστεί. Δεν συνειδητοποιούσε ότι είχε διαπράξει αμαρτίες και η αυξανομένη πεποίθηση ότι αυτός ήταν ό Υιός του Θεού δεν μπορούσε να θεωρηθεί απ' αυτόν ως αμαρτία. Μετά από μια συζήτηση με τον Ιωάννη τον Βαπτιστή, ο οποίος εγνώριζε το πρόβλημα, και μέσα σε μια συναισθηματική σκοτοδίνη ο Ιησούς δέχθηκε το Βάπτισμα. Την στιγμή που γυμνός εξήλθε από τον Ιορδάνη, είχε ένα όραμα, ένα πραγματικό παραισθητικό όραμα: Είδε ένα φως στον ουρανό, είδε ένα πουλί και άκουσε μια φωνή. Η φωνή τον

επιβεβαίωνε: «Είσαι ο Υιός μου ο αγαπητός». Δεν ήταν αμαρτωλός, ήταν ο αγαπητός Υιός του Θεού. Ο ίδιος είδε το Πνεύμα του Θεού να έρχεται επάνω του. Μέσα σ' αυτή την κρίση οι συγγενείς του τον μετέφεραν στην έρημο και τον περιποιόντουσαν για έναν με δύο μήνες. Η μια κρίση ερχόταν μετά την άλλη: άκουσε την φωνή του διαβόλου, είδε άγρια θηρία, δεν ανεγνώριζε τους συγγενείς του: τους έβλεπε σαν αγγέλους, είχε την εντύπωση πως επρόκειτο να πετάξει και να δει ολόκληρο τον κόσμο, ενώ κατ' αυτό τον χρόνο ο διάβολος τον προκαλούσε.

Πεπεισμένος ότι ήταν ο Υιός του Θεού, ήθελε να μετατρέψει πέτρες σε άρτον, ήθελε να είναι ο κύριος όλου του κόσμου, ο αυτοκράτωρ της Ρώμης, ήθελε να πετά στον αέρα, ήθελε να πληροφορήσει όλο τον λαό του Ισραήλ. Έπρεπε να παίξει τον ρόλο του και αυτό δεν ήταν απλό. Το πρόβλημα ήταν: πως; Καθώς ταυτοποιούσε τον εαυτόν του με τον ερχόμενο Υιόν του Ανθρώπου, όπως τον είχε περιγράψει ο Ενώχ, έπρεπε να χρονοτριβήσει και να περιμένει μέχρι που οι καιροί να ήταν ώριμοι. Εντωμεταξύ θα μπορούσε να αναγγέλλει τα καλά νέα: η βασιλεία του Θεού είχε φτάσει, διότι σκεπτόταν: Εγώ είμαι ο Υιός του Ανθρώπου και ευρίσκομαι εδώ και τώρα. Δεν μετέδιδε αυτό το μέρος του μηνύματος στον κόσμο. Αυτό το κρατεί μέσα του ως μυστικό σε μια διάθεση ντροπής και προφύλαξης. Μετά αφού ηρέμησε και ήταν βέβαιος, ήλθε στην Γαλιλαία και άρχισε να κηρύττει. Η οικογένειά του τρομοκρατήθηκε. Ήθελαν να τον έχουν στο σπίτι και προειδοποίησαν τον κόσμο περί αυτού. Οι ιερείς τον θεώρησαν ως διανοητικώς άρρωστο άτομο και έλεγαν ότι δαιμόνιον έχει. Αλλά ο Ιησούς, ζώντας με μερικούς φαράδες που εύρισκαν την τροφή τους στην Λίμνη της Γενησαρέτ, απαρνήθηκε την οικογένειά του και είχε κάποια επιτυχία ως προφήτης. Βρήκε μερικούς μαθητές που τον ακολούθησαν. Έπρεπε να κάνει θαύματα και να εκδιώκει τα δαιμόνια. Φυσικά κάθε θαυμαστό συμβάν αρκούσε για να θεωρηθεί ως θαύμα, ακόμα και τα ψευτο-θαύματα όπως η παρέλευση μια κρίσεως (ενός επιληπτικού παιδιού). Ο καθένας μπορεί να υποψιαστεί ότι μερικά ήταν απλώς θεατρινίλικο από τον Ιησού και της παρέας του. Ταυτοχρόνως είχε και οικονομικές δυσχέρειες: δεν μπορούσε να συντηρεί (να ταΐζει) τους μαθητές του. Έπρεπε να παραμένει γύρω από τη Λίμνη της Γενησαρέτ, και χρειαζόταν προσκλήσεις. Μερικές φορές οι μαθητές πείνασαν και βρήκαν στα χωράφια ή στα περιβόλια ό,τι χρειαζόντουσαν (η συκιά). Οικονομική βοήθεια έφτανε από γυναίκες. Εκήρυττε την απάρνηση όλων των κεκτημένων αγαθών για να επιτύχει επαρκή εφόδια για τον ίδιο και τους μαθητές του. Αλλά αυτός ποθούσε ανυπόμονα να εισέλθει εις την δόξαν του. Μα η ερώτηση ήταν πώς. Προσευχόταν μοναχός στα βουνά, και τελικά βρήκε την λύση: ο Υπηρέτης (δούλος) της Προφητείας του Ησαΐα όφειλε να υποστεί πάθη και να

αποθάνει προτού εισήρχετο εις την δόξαν του. Σαφώς αυτός ήταν ο τρόπος. Αυτή η ιδέα επιβεβαιώθηκε από τις φωνές στο όρος Θαβώρ, όπου μια νέα παραισθητική κρίση του συνέβη. Μίλησε με τον Ηλία και τον Μωυσή, και η φωνή του Πατέρα του επιβεβαίωσε: έπρεπε να πάει στην Ιερουσαλήμ για να πάθει και να πεθάνει. Θα προκαλούσε αυτόν το σκοπό με το να εισέλθει στην Ιερουσαλήμ σαν βασιλεύς, ακριβώς όπως ο Ζαχαρίας προέβλεψε, καθήμενος επί όνου. Ήξερε ότι θα συλληφθεί και προετοίμασε τον εαυτόν του και τους μαθητές του για αυτό το συμβάν.

Το ξαναζωντανεμα του Λαζάρου έπρεπε να πιστοποιήσει την δύναμή του. Εκ νέου είχε παραισθητική κρίση. Ενώ εισερχόταν στην Ιερουσαλήμ, άκουσε την φωνή του Πατέρα του, ενώ αυτός κραύγαζε ότι τώρα κατέφθασε η μεγάλη στιγμή, και η φωνή του Πατέρα του το επιβεβαίωσε. Διά τον αρχιερέα και τον Πιλάτο ηθέλησε να επαληθεύσει της πρόβλεψη του Ησαΐα: *υπήρξε άφωνος σαν αρνάκι*. Έτσι δεν έλεγε τίποτα, εκτός όταν ευθέως η κρίσιμη ερώτηση ετέθη: *είσαι ο Υιός του Θεού*, και τότε αυτός προσθέτει: *Εγώ είμαι ο Υιός του Ανθρώπου, ερχόμενος επί των νεφελών του ουρανού*. Επίσης μπροστά στον Πιλάτο βεβαιώνει ότι αυτός ήταν ο Βασιλεύς των Ιουδαίων, ένας ουράνιος βασιλεύς.

Ο Πιλάτος πείστηκε ότι ο Ιησούς δεν ήταν επικίνδυνος. Ίσως να άκουσε από την σύζυγό του ακόμη από τον Ιωσήφ τον απ' Αριμαθαίας, τους συμβούλους του Ιησού και τον δικηγόρο του κατά παράκληση της μάνας, και από άλλους περισσότερες λεπτομέρειες. Ήταν ακόμη έτοιμος να περιπαίξει τους Ιουδαίους. Επί του σταυρού άφησε να γραφτεί: Ο Βασιλεύς των Ιουδαίων. Αλλά έκανε και κάτι περισσότερο, διέταξε τον εκατόνταρχο να διασώσει τον Ιησού και να σταματήσει την σταύρωση ενωρίς. Διέταξε να δώσει αμέσως το σώμα στην μάνα του και στον Ιωσήφ τον απ' Αριμαθαίας. Ήθελε τον Ιησού να μπορεί να επανακτήσει τις δυνάμεις του, όπως είχε προείπει.

Ο Ιησούς αποκαθηλώθηκε από το σταυρό και αμέσως μεταφέρθηκε σ' έναν ολοκαίνουργιο τάφο, όπου θα μπορούσε να λάβει την φροντίδα που τόσο πολύ χρειαζόταν. Ένας υπηρέτης του Ιωσήφ έμεινε εκεί και ο τάφος κλείστηκε. Μετά από τρεις ημέρες ο Ιησούς θεραπεύτηκε αρκετά ώστε να μπορεί να περπατά. Η Μαρία η Μαγδαληνή και άλλες γυναίκες ήταν οι πρώτοι που βρήκαν το τάφο αδειανό. Έτρεξαν στους Αποστόλους, αλλά δεν μπορούσαν να την πιστέψουν. Τότε ο Πέτρος και ο Ιωάννης έτρεξαν στον τάφο. Δύο μαθητές ήλθαν με τα νέα ότι τον ανεγνώρισαν. Και τελικά ο ίδιος ο Ιησούς ενεφανίσθη κατά την διάρκεια της νυκτός. Ήταν ισχνός και ωχρός και είχε την όψη φαντάσματος, αλλά έφαγε

παράκια και μίλησε σ' αυτούς. Τους ανακοίνωσε ότι θα γύριζε πίσω στην Γαλιλαία και ότι θα τους συναντούσε στην λίμνη της Τιβεριάδος. Έπρεπε να κρύβει τον εαυτόν του, λόγω του κινδύνου ότι θα αναγνωριζόταν από τους Ιουδαίους. Δεν θα έμενε στην Ιερουσαλήμ. Πήγε πίσω στην Γαλιλαία και βρήκε στα παράλια της Λίμνης τους μαθητές. Δι' αυτούς ήταν πλέον αληθές το ότι θα ανασταίνόταν μετά από τρεις ημέρες. Στην Γαλιλαία δεν θα μπορούσε να παραμείνει για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η αναχώρησή του έπρεπε να σχεδιαστεί καλά. Μιλούσε σ' αυτούς και εξαφανίστηκε, πρώτα στην έρημο, και μετά σε μια ξένη χώρα.

Οι απόστολοι γύρισαν στην Ιερουσαλήμ. Αυτή ήταν η πολύ εξαιρετική ευκαιρία να κατατροπώσουν τους Φαρισαίους. Με την Μαρία, την μητέρα του Ιησού, σχεδίασαν πώς να δράσουν. Ήταν οι μάρτυρες του θανάτου και της αναστάσεως του Ιησού: επομένως ήταν ο Υιός του Ανθρώπου, που θα ξαναρχόταν με εξουσία και δύναμη. Αλλά εάν έλεγαν ότι αναστήθηκε, έπρεπε να πούνε και που ήταν. Θα ήταν στον ουρανό, ώστε κανένας δεν θα μπορούσε να ψάξει γι' αυτόν ή να υποψιαστεί μήπως ήταν στην έρημο. Βρήκαν την Ανάληψη σαν καλή λύση. Ήταν ενθουσιασμένοι αλλά και εξ ίσου αγχωμένοι. Άραγε ο κόσμος θα τα πίστευε αυτά;

Έπρεπε να εφεύρουν μια σκηνογραφία που να μεταφέρουν στον κόσμο. Ήθελαν να δείξουν: το Άγιο Πνεύμα, τον άνεμο και τις γλώσσες της φωτιάς και ομιλία πολλών γλωσσών. Και όπως ομίλησαν στον κόσμο, μερικοί είπαν ότι ήταν μεθυσμένοι, άλλοι άκουσαν προσεκτικά και ο Πέτρος πήγε στον Ναό να κηρύξει και χρειαζόταν και την φήμη του θαυματουργού.... Για να επιζήσουν ανάγκαζαν όλους να δίνουν όλα τα χρήματά τους σ' αυτούς. Όσοι δεν το έκαναν εφονεύοντο (Ανανίας και Σαπφείρα).

Ο Ιησούς παρέμεινε ένα με δυο χρόνια στην έρημο, όπου εκεί η μητέρα του Μαρία και ο Ιωάννης, οι οποίοι αργότερα πήγαν στην Έφεσο, έμειναν μαζί του. Σε μια μεγάλη πόλη θα μπορούσε να ζήσει χωρίς να μάθουν ποιος ήταν. Παρά ταύτα η πίστη στον Υιόν του Ανθρώπου ήταν πάντα παρούσα και αυτός παρέμεινε σε μια παραισθησιακή κατάσταση. Θα έπρεπε να φαντάζεται πως θα επανέλθει στην εξουσία. Εκ νέου η Βίβλος του παρέχει την λύση: Εκεί ήταν ο προφήτης Ιεζεκιήλ που είχε την αποκαλυπτική όραση του μέλλοντος. Ακριβώς όπως όλοι οι Ιουδαίοι του καιρού εκείνου έτσι και ο Ιησούς ήταν οργισμένος με τους Ρωμαίους, και νόμιζε ότι ήταν η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία που τον εμπόδιζε στο να μπορέσει να επανέλθει και να διοικήσει όλο τον κόσμο. Ο Αυτοκράτωρ ήταν ευθέως συντρέχων του Ιησού, διότι και αυτός ήθελε να λατρεύεται σαν θεότητα. Έτσι το θηρίο έπρεπε να φονευθεί και η Ρώμη να εκμηδενιστεί. Αυτό ήταν το περιεχόμενο της

Αποκαλύψεως. Μετά την καταστροφή της Ρώμης η βασιλεία του Ιησού θα ερχόταν. Όλοι οι εχθροί και όλοι οι λαοί θα εφονεύοντο με σκληρότητα. Μόνοι οι μαθητές του Ιησού θα βασίλευαν με αυτόν για 1000 χρόνια. Το έτος 47 η Αποκάλυψις έγινε γνωστή στη Ρώμη. Το 49 ο Κλαύδιος εκδίωξε τους Ιουδαίους διότι προκαλούσαν ταραχές, αρνιόντουσαν να πληρώνουν φόρους και υπέθαλπαν επανάσταση. Κατά το 54 ο Ιησούς απέθανε. Ο Πέτρος με τον Παύλος πίστευαν ότι ο Ιησούς θα ερχόταν πίσω σύντομα, αλλά διαμόρφωσαν την στρατηγική της εκκλησίας: με διπλωματικό τρόπο παρότρυναν τους Χριστιανούς να πληρώνουν φόρους. Άφησαν αυτό το ένθετο και στο Ευαγγέλιο. Μυστικώς προετοίμασαν την μεγάλη πυρκαγιά της Ρώμης. Η Ρωμαϊκή εξουσία ε γνώριζε την ανατρεπτική δράση. Ο Πέτρος και Παύλος καταδικάστηκαν εις θάνατον. Η μεγάλη πυρκαγιά της Ρώμης προξένησε την ανοιχτή διαμάχη και τον θεαματικό διωγμό των Χριστιανών. Ήθελαν τον αυτοκράτορα να καεί ζωντανός και τώρα είναι αυτοί που καίγονται ζωντανοί.

Συζήτηση

Κάποιος μπορεί να ρωτήσει αυτή τη στιγμή της συζητήσεως: ποία η πραγματική αξία της υποθετικής ανακατασκευής; Στην πραγματικότητα ένας έχει την επιλογή ανάμεσα σε δύο διαφορετικές εικόνες του Ιησού: είτε ενός μυθικού Ιησού ως ένας μυστήριος Υιός του Ανθρώπου, ο οποίος δεν ξαναγύρισε μέχρι τώρα, είτε ενός ανθρωπίνου Ιησού, με κανένα μυστήριο απολύτως.

Η ανακατασκευή παρέχει μια δεκτή εξήγηση, που βασίζεται σε ό,τι είναι επιστημονικώς γνωστό γύρω από τέτοιες ψυχοπαθολογικές περιπτώσεις. Η εναλλακτική επιλογή είναι αφέλεια, άγνοια ή φανατισμός. Εν τούτοις η επιλογή δεν είναι προφανής για τον καθένα. Φυσικά υπάρχει μια συστηματική άγνοια διά την ψυχοπαθολογική θεώρηση αυτών των ερωτημάτων. Μερικοί βιβλικοί μελετητές τείνουν στο να αρνούνται την σπουδαιότητα αυτών των ερωτήσεων ή να ισχυρίζονται την αδυναμία των, αλλά αδιαφορούν να θεωρήσουν τις συνέπειες τέτοιας δηλώσεως αδυναμίας. Μερικές φορές παρουσιάζουν λύσεις, οι οποίες σε πρώτη άποψη έχουν κάποια πιστευτότητα, αλλά παραμένουν χωρίς αυστηρές αποδείξεις. Μια ανακατασκευή δεν ημπορεί να αποδειχθεί σε όλες τις λεπτομέρειές της, αλλά ενόσω δεν προτείνονται άλλα καλλίτερα επιχειρήματα, δύναται να αντέξει επιφανειακές αντιρρήσεις ή γενική κριτική. Σ' έναν γρίφο ουδείς ερωτά για την απόδειξη ότι η σωστή λύση βρέθηκε. Αυτό είναι προφανές αφ' εαυτού του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΙΗΣΟΥ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

#	ΘΑΥΜΑΤΑ	ΜΑΤΘ.	ΜΑΡΚ.	ΛΟΥΚ.	ΙΩΑΝ.
1	Ένας λεπρός	8: 1-4	1: 40-45	5: 12-16	ΟΧΙ
2	Το θαύμα εν Κανά	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	2: 1-12
3	Ο δούλος του εκατοντάρχου	8: 5-13	ΟΧΙ	7: 1-10	ΟΧΙ
4	Ο υιός του Βασιλικού	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	4: 43-54
5	Η πενθερά του Πέτρου	8: 14-17	1: 29-39	4: 38-44	ΟΧΙ
6	Οι δύο δαιμονιζόμενοι των Γεργεσηνών	8: 28-34	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
7	Ο ένας δαιμονιζόμενος των Γεργεσηνών ή Γερασηνών ή Γαδαρηνών (αναλόγως την έκδοση που κρατάτε)	ΟΧΙ	5: 1-20	8: 26-39	ΟΧΙ
8	Ο παραλυτικός	9: 2-8	2: 1-12	5: 18-25	ΟΧΙ
9	Ο παράλυτος στην κολυμβήθρα της Βηθεσδά	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	5: 1-18
10	Η αιμορροούσα	9: 20-22	9: 21-43	8: 43-48	ΟΧΙ
11	Οι δύο τυφλοί	9: 27-31	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
12	Ο εκ γενετής τυφλός	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	9: 1-41
13	Ο κωφός δαιμονιζόμενος	9: 32-34	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ

14	Ο δαιμονιζόμενος της Καπερναούμ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	4: 31-37	ΟΧΙ
15	Ο άνθρωπος με το ξηρό χέρι	12: 9-14	3: 1-6	6: 6-11	ΟΧΙ
16	Ένας κωφός δαιμονιζόμενος	ΟΧΙ	ΟΧΙ	11: 14-16	ΟΧΙ
17	Η κόρη της Χαναanaίας	15: 21-28	7: 24-30	ΟΧΙ	ΟΧΙ
18	Ο σεληνιαζόμενος νέος	17: 14-21	9: 14-29	9: 37-42	ΟΧΙ
19	Οι δύο τυφλοί της Ιεριχούς	20: 29-34	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
20	Ο ένας τυφλός της Ιεριχούς	ΟΧΙ	ΟΧΙ	18: 35-43	ΟΧΙ
21	Ο τυφλός Βαρ Τιμαίος της Ιεριχούς	ΟΧΙ	10: 46-52	ΟΧΙ	ΟΧΙ
22	Ο κωφός Μογίλαλος	ΟΧΙ	7: 31-37	ΟΧΙ	ΟΧΙ
23	Ο δαιμονιζόμενος της Συναγωγής	ΟΧΙ	1: 21-28	4: 31-37	ΟΧΙ
24	Ο τυφλός Της Βηθσαϊδά (με δύο προσπάθειες)	ΟΧΙ	8: 22-26	ΟΧΙ	ΟΧΙ
25	Η ανάσταση του υιού της χήρας της Ναΐν	ΟΧΙ	ΟΧΙ	11: 1-44	ΟΧΙ
26	Η κυφή	ΟΧΙ	ΟΧΙ	13: 10-17	ΟΧΙ
27	Ο υδρωπικός	ΟΧΙ	ΟΧΙ	14: 1-6	ΟΧΙ
28	Οι δέκα λεπροί	ΟΧΙ	ΟΧΙ	17: 11-19	ΟΧΙ
29	Η γαλήνευση της τρικυμίας	8: 23-27	4: 35-41	8: 22-25	ΟΧΙ
30	Ο Ιησούς βαδίζει επί των υδάτων	14: 22-33	6: 45-56	ΟΧΙ	6: 15-21

31	Ο χορτασμός 5.000 ανθρώπων	14: 13-21	6: 30-44	9: 10-17	6: 1-14
32	Ο χορτασμός 4.000 ανθρώπων	15: 32-39	8: 1-10	OXI	OXI
33	Το νόμισμα σε στόμα ιχθύος	17: 24-27	OXI	OXI	OXI
34	Θαυμαστή αλιεία	OXI	OXI	5: 1-11	OXI
35	Άλλη μια θαυμαστή αλιεία	OXI	OXI	OXI	21: 1-12
36	Η άκαρπη συκιά	21: 18-22	5: 12-14	OXI	OXI
37	Η ανάσταση της θυγατρής τού Ιαείρου	9: 18-26	5: 21-43	8: 40-56	OXI
38	Αποκαλύψεις στην Σαμαρείτιδα	OXI	OXI	OXI	4: 1-38
39	Η ανάσταση του Λαζάρου	OXI	OXI	OXI	11: 1-47
40	Το αυτί του δούλου (Μάλχου) του Αρχιερέως	OXI	OXI	22: 47-53	OXI